

ΔΙΚΑΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΕΤΑΙΡΙΩΝ

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ - ΜΕΛΕΤΗ & ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ, ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ & ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΑΝΑΤΥΠΟ

Σπύρος Β. Μπαζίνας

Αλέξανδρος Σ. Μεταλληνός

- | Εφαρμοστέο δίκαιο σε δικαιώματα εμπράγματος ασφάλειας σε κινητά
- Σύγκριση ανάμεσα σε διεθνή νομοθετικά κείμενα και το Ελληνικό Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο - Μέρος Β

Εφαρμοστέο δίκαιο σε δικαιώματα εμπράγματος ασφάλειας σε κινητά

Σύγκριση ανάμεσα σε διεθνή νομοθετικά κείμενα και το Ελληνικό Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο - Μέρος Β*

Ο Πρότυπος Νόμος της UNCITRAL για τις Ασφαλισμένες Πιστώσεις περιέχει μια πλήρη και συστηματική ρύθμιση του ενεχύρου και των άλλων δικαιωμάτων ασφάλειας σε ενσώματα και ασώματα κινητά, καθώς και διατάξεις ΙΔΔ. Αντίθετα, η ρύθμιση του ελληνικού δικαίου είναι αποσπασματική με πολλά κενά που επιχειρούν να καλύψουν η θεωρία και η νομολογία, ιδίως στο ΙΔΔ. Το παρόν άρθρο επιχειρεί μια συστηματική σύγκριση των διατάξεων ΙΔΔ των δύο συστημάτων, σύγκριση που είναι χρήσιμη τόσο για την ανάδειξη των ερμηνευτικών ζητημάτων του ελληνικού ΙΔΔ όσο και, *de lege ferenda*, για την πιθανή μελλοντική αναμόρφωσή του με βάση τον Πρότυπο Νόμο.

Σπύρος Β. Μπαζίνας

Αλέξανδρος Σ. Μεταλληνός**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- V. Εφαρμοστέο δίκαιο στα δικαιώματα εμπράγματος ασφάλειας σε ασώματα κινητά
- VI. Εφαρμοστέο δίκαιο σε δικαιώματα εμπράγματος ασφάλειας σε έσοδα βεβαρμένων κινητών
- VII. Εφαρμοστέο δίκαιο στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του τριτοφειλέτη και του ενέγγυου πιστωτή
- VIII. Επίδραση της έναρξης πτωχευτικής διαδικασίας στο εφαρμοστέο δίκαιο
- IX. Γενικά θέματα ΙΔΔ
- X. Συμπεράσματα

V. Εφαρμοστέο δίκαιο στα δικαιώματα εμπράγματος ασφάλειας σε ασώματα κινητά

A. Πρότυπος Νόμος

1. Γενικός κανόνας

Γενικά, ο Πρότυπος Νόμος παραπέμπει την σύσταση μεταξύ των μερών, τα αποτελέσματα έναντι τρίτων, την σειρά προτεραιότητας και την εκτέλεση ενός δικαιώματος εμπράγματος ασφάλειας σε άυλα αγαθά στο δίκαιο της χώρας στην οποία ο πάροχος της ασφάλειας έχει την έδρα του.¹ Όπως και ο κανόνας για την

lex situs για δικαιώματα εμπράγματος ασφάλειας σε ενσώματα κινητά, και αυτός ο κανόνας έχει το κύριο πλεονέκτημα ότι παραπέμπει όλα τα ζητήματα στο δίκαιο μιας και της αυτής χώρας.²

Ο τόπος του παρόχου ορίζεται ως: α. Η χώρα της έδρας του παρόχου, β. σε περίπτωση που ο πάροχος έχει έδρες σε περισσότερες από μία χώρες, η χώρα όπου ο πάροχος έχει την κεντρική διοίκηση (πραγματική, όχι καταστατική, έδρα),³ και γ. σε περίπτωση που ο πάροχος δεν έχει έδρα σε καμία χώρα, η χώρα της κύριας διαμονής του (για τον τόπο του παρόχου, βλ. ΙΧ.2 παρακάτω).

Το σκεπτικό αυτού του κανόνα είναι ότι: α. οδηγεί στην εφαρμογή του δικαίου

* Το Α' Μέρος αυτού του άρθρου δημοσιεύεται στο ΔΕΕ 11/2024, 1001.

** Ο Σπύρος Β. Μπαζίνας είναι σύμβουλος κρατών και διεθνών οργανισμών σε θέματα εμπορικού και ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, επισκέπτης καθηγητής στις Νομικές Σχολές των Πανεπιστημίων Βιέννης και Θεσσαλονίκης και τ. Ανώτερο Στέλεχος της Γραμματείας της Επιτροπής του Ο.Η.Ε. για το Δίκαιο του Διεθνούς Εμπορίου. Ο Αλέξανδρος Σ. Μεταλληνός είναι εταίρος στη δικηγορική εταιρία Ποταμίτης Βεκρής και διδάσκει ως επισκέπτης στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ.

1. Πρότυπος Νόμος, άρθρ. 86 and 88(b). Βλ. επίσης Σύμβαση του ΟΗΕ για τις Εκχωρήσεις στο Διεθνές Εμπόριο, άρθρ. 22, Για την σύγκριση αυτού του κανόνα με τον κανόνα που προτείνεται σε ένα σχέδιο κανονισμού της Ε.Ε. Βλ. *Spyridon V. Bazinas*, The law applicable to third-party effects of assignments of claims: the UN Convention and the EU Commission Proposal compared, Uni-

form Law Review, Volume 24, Issue 4, December 2019, 609-632.

2. Για συζήτηση των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων των διαφόρων προσεγγίσεων και σύγκριση αυτής της προσέγγισης (η οποία ακολουθείται και στη Σύμβαση του ΟΗΕ για τον Εκχώρηση Απαιτήσεων στο Διεθνές Εμπόριο) με την προσέγγιση σε πρόταση της Ε.Ε. για το εφαρμοστέο δίκαιο σε τρίτα πρόσωπα εκχώρησης αξιώσεων με παραπομπές στη σχετική βιβλιογραφία, βλ. *Spyridon V. Bazinas*, The law applicable to third-party effects of assignments of claims: the UN Convention and the EU Commission Proposal compared, Uniform Law Review, Volume 24, Issue 4, December 2019, 609-632.

3. Αυτό ερμηνεύεται γενικά ως το ίδιο με το κέντρο των κύριων συμφερόντων (Centre of Main Interests, "COMI"), στο οποίο είναι πιο πιθανό να κινηθεί η κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας ενός ατόμου..

μιας χώρας (αντί πολλών αν εφαρμόζονταν το δίκαιο της χώρας του ενέγγυου πιστωτή και υπάρχουν περισσότεροι από ένα ενέγγυο πιστωτή η το δίκαιο που τα μέρη των πιστωτικών συμβάσεων είχαν επιλέξει), β. το δίκαιο αυτό είναι σχετικά εύκολα προσδιορίσιμο (αφού είναι το δίκαιο της χώρας όπου ο πάροχος έχει την έδρα του), και γ. αυτό είναι το δίκαιο της ίδιας χώρας στην οποία θα λάβει χώρα η κύρια πτωχευτική διαδικασία για τον πάροχο (αφού είναι το δίκαιο της χώρας όπου ο πάροχος έχει την καταστατική έδρα του), με αποτέλεσμα το δίκαιο που διέπει το ενέχυρο και την πτώχευση να είναι το δίκαιο μιας και της ίδιας χώρας).⁴

Και αυτός ο κανόνας όμως υπόκειται επίσης σε ορισμένες εξαιρέσεις ή παραλλαγές, που συζητούνται στις παρακάτω παραγράφους.⁵

2. Απαιτήσεις που σχετίζονται με ακίνητη περιουσία

Κατά τον Πρότυπο Νόμο, το δίκαιο που διέπει την σειρά προτεραιότητας ενός ενεχύρου απαιτήσεων που προκύπτουν από την πώληση ή την ενοικίαση ακινήτου ή είναι ασφαλισμένες με υποθήκη σε ένα ακίνητο έναντι ενός ενεχύρου σε κινητό-πάρτημα ακινήτου ή έναντι μιας υποθήκης σε ένα ακίνητο) το οποίο μπορεί να εγγραφεί στα μητρώα υποθηκών είναι το δίκαιο της χώρας όπου τηρούνται τα μητρώα υποθηκών.⁶

Ο λόγος για αυτό τον κανόνα είναι η ανάγκη να αποφευχθεί η υπονόμηση της νομοθεσίας περί ακίνητης περιουσίας και των μητρώων υποθηκών. Όμως, το πρόβλημα με αυτό τον κανόνα είναι ότι για να προσδιορίσει ένα πρόσωπο το εφαρμοστέο δίκαιο για την προτεραιότητα ενός ενεχύρου απαίτησης, αυτό το πρόσωπο πρέπει να καθορίσει εάν η απαίτηση προέκυψε από πώληση ή μίσθωση, ή είναι εξασφαλισμένη με υποθήκη σε ακίνητη περιουσία.

3. Απαιτήσεις για την πληρωμή του πιστωτικού υπολοίπου τραπεζικών λογαριασμών

Ενόψει της αδυναμίας να επιτευχθεί στην Επιτροπή συμφωνία σε ένα κανόνα ΙΔΔ, ο Πρότυπος Νόμος περιλαμβάνει δύο επιλογές για τον νομοθέτη της χώρας που υιοθετεί τον Πρότυπο Νόμο όσον αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο σε ενέχυρα απαιτήσεων για την πληρωμή του πιστωτικού υπολοίπου τραπεζικών λογαριασμών.⁷

Το κύριο πλεονέκτημα και των δύο επιλογών είναι ότι παραπέμπουν όλα τα ζητήματα στο δίκαιο μιας και της αυτής χώρας. Τα ζητήματα αυτά περιλαμβάνουν την σύσταση του ενεχύρου μεταξύ των μερών, τα αποτελέσματα έναντι τρίτων, την σειρά προτεραιότητας και την εκτέλεση ενός ενεχύρου, όπως επίσης και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις μεταξύ της τράπεζας στην οποία τηρείται ο σχετικός λογαριασμός και του ενέγγυου πιστωτή.⁸

Η πρώτη επιλογή παραπέμπει όλα τα σχετικά ζητήματα στο δίκαιο της χώρας στην οποία η τράπεζα όπου τηρείται ο λογαριασμός έχει την έδρα της και, σε περίπτωση που η τράπεζα έχει έδρες σε περισσότερες της μιας χώρας, στο δίκαιο της χώρας στην οποία εδρεύει το υποκατάστημα στο οποίο τηρείται ο σχετικός λογαριασμός.⁹ Η προσέγγιση αυτή βασίζεται στην ανάγκη να παραπεμφθούν όλα τα ζητήματα στο δίκαιο της χώρας που διέπει τις εργασίες του σχετικού υποκαταστήματος της τράπεζας.

Η δεύτερη επιλογή παραπέμπει όλα τα ζητήματα στο δίκαιο της χώρας που αναφέρεται ρητά στη συμφωνία του λογαριασμού ως η χώρα της οποίας το δίκαιο διέπει τη συμφωνία του λογαριασμού ή, εάν η συμφωνία του λογαριασμού προβλέπει ρητά ότι το δίκαιο άλλης χώρας εφαρμόζεται σε όλα αυτά τα ζητήματα, το δίκαιο αυτής της άλλης χώρας.¹⁰ Προϋπόθεση για την εφαρμογή αυτού του κανόνα που κατ' εξαίρεση επιτρέπει την επιλογή του δικαίου από τα μέρη είναι η τράπεζα να έχει ένα υποκατάστημα ή τραπεζικές δραστηριότητες στην χώρα της οποίας το δίκαιο έχει επιλεγεί ως εφαρμοστέο.¹¹ Η δεύτερη επιλογή συμπληρώνεται από τους εναλλακτικούς κανόνες του άρθρου 5 της Σύμβασης της Χάγης για το εφαρμοστέο δίκαιο σε ορισμένα δικαιώματα σε σχέση με τίτλους που κατέχονται από διαμεσολαβητή (π.χ. το δίκαιο της δικαιοδοσίας στην οποία βρίσκεται το υποκατάστημα της τράπεζας μέσω του οποίου συνήφθη η συμφωνία του λογαριασμού, κλπ.).¹²

4. Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας

Ο Πρότυπος Νόμος δεν περιλαμβάνει ορισμό των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Εφαρμόζεται συνεπώς στο ενέχυρο ή άλλο δικαίωμα εμπράγματος ασφάλειας όλων των σχετικών δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που αναγνωρίζει το δίκαιο της χώρας η οποία έχει υιοθετήσει τον Πρότυπο Νόμο (π.χ. δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, εμπορικά σήματα, συγγραφικά δικαιώματα, κ.α.). Όπως ήδη αναφέρθηκε (βλ. Ι.Α.), ο Πρότυπος Νόμος εφαρμόζεται, εφόσον οι ρυθμίσεις του δεν αντίκεινται στο δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας.¹³

Συγκεκριμένα, σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο, ο Πρότυπος Νόμος ακολουθεί μία μεικτή (και, για αυτό, όχι ιδανική) προσέγγιση με την έννοια ότι παραπέμπει κάποια ζητήματα στο δίκαιο της χώρας στην οποία προστατεύεται το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας (*"lex protectionis"*) και άλλα στο δίκαιο της χώρας στην οποία ο πάροχος έχει την έδρα του. Αυτό ήταν ένα από τα πιο δύσκολα ζητήματα τα οποία ο Πρότυπος Νόμος έπρεπε να αντιμετωπίσει, και όλες οι πιθανές προσεγγίσεις και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα τους εξετάστηκαν εκτενώς.¹⁴

4. *Spyridon V. Bazinas*, Security interests in receivables under the UNCITRAL Model Law on Secured Transactions, Secured Finance Transactions, Taking Security, Deal Structures and Emerging Markets, Second Edition, Consulting Editor Dominic Griffiths, Globe Law and Business, London, 2022, 114.

5. These exceptions are introduced by language in article 86 ("Except as provided in articles 87 and 97-100, ...").

6. Πρότυπος Νόμος, άρθρ. 87.

7. Το αντικείμενο του ενεχύρου είναι η απαίτηση για την πληρωμή του πιστωτικού υπολοίπου του λογαριασμού, και όχι το σύνολο των δικαιωμάτων που προκύπτουν από την συμβατική σχέση του δικαιούχου του λογαριασμού με την τράπεζα του.

8. *Spyridon V. Bazinas*, Security interests in bank accounts under the UNCITRAL Model Law on Secured Transactions, στο Se-

cured Finance Transactions, Taking Security, Deal Structures and Emerging Markets, Second Edition, Consulting Editor Dominic Griffiths, Globe Law and Business, London, 2022, 95.

9. Πρότυπος Νόμος άρθρ. 97, επιλογή Α.

10. Πρότυπος Νόμος άρθρ. 97, επιλογή Β, παρ. 1.

11. Πρότυπος Νόμος άρθρ. 97, επιλογή, παρ. 2.

12. Πρότυπος Νόμος άρθρ. 97, επιλογή Β, παρ. 3.

13. Πρότυπος Νόμος άρθρ. 1, παρ. 1 και 3(Β).

14. Συμπλήρωμα για την Πνευματική Ιδιοκτησία, Κεφ. Χ. 12. Βλ. επίσης *Spyridon V. Bazinas*, Security interests in intellectual property under the UNCITRAL Model Law on Secured Transactions, στο Secured lending in intellectual property. K. Hatzikiriakos, 2nd ed., Toronto, LexisNexis Canada, 2017, Ch. V, 427-446.

Η σύσταση, η αποτελεσματικότητα έναντι τρίτων και η σειρά προτεραιότητας του ενέχυρου παραπέμπονται στην *lex protectionis*.¹⁵ Το σκεπτικό αυτής της προσέγγισης είναι η ανάγκη να ισχύει, για λόγους ασφάλειας δικαίου, στο μέτρο του δυνατού, η ίδια νομοθεσία σε όλα τα περιουσιακά δικαιώματα (ιδιοκτησία, ενέχυρο, κλπ.) σε δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

Όμως, για να διευκολυνθεί η σύσταση και αποτελεσματικότητα έναντι τρίτων ενός ενέχυρου σε δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ιδίως σε μια τυπική χρηματοδότηση που περιλαμβάνει ένα χαρτοφυλάκιο δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (π.χ. δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, εμπορικά σήματα, συγγραφικά δικαιώματα, κ.α.) που προστατεύονται από τις νομοθεσίες διαφορετικών χωρών, ο Πρότυπος Νόμος δίνει τη δυνατότητα σε έναν ενέγγυο πιστωτή να συστήσει ένα ενέχυρο σύμφωνα με το δίκαιο της χώρας της έδρας του παρόχου.¹⁶

Για τον ίδιο λόγο, ο Πρότυπος Νόμος παρέχει στον ενέγγυο πιστωτή την επιλογή να εξασφαλίσει την αποτελεσματικότητα ενός ενέχυρου έναντι τρίτων σύμφωνα με το δίκαιο της χώρας της έδρας του παρόχου, τουλάχιστον έναντι του συνδίκου στην πτώχευση του παρόχου και πιστωτών του που έχουν κατ'άσκει περιουσιακά στοιχεία του παρόχου σε εκτέλεση δικαστικής απόφασης (αλλά όχι έναντι άλλου ενέγγυου πιστωτή ή εκδοχέα του βεβαρημένου δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, η προτεραιότητα του οποίου εξακολουθεί να υπόκειται στην *lex protectionis*).¹⁷

Πάλι για τον ίδιο λόγο, ο Πρότυπος Νόμος παραπέμπει την εκτέλεση της εμπράγματος απαίτησης στην περίπτωση ενός ενέχυρου σε δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στο δίκαιο της χώρας της έδρας του παρόχου. Ο λόγος είναι ότι η χρηματοδότηση με ενέχυρο σε δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας θα ήταν εξαιρετικά δύσκολη και δαπανηρή αν ο ενέγγυος πιστωτής έπρεπε να λάβει όλα τα μέτρα εκτέλεσης (π.χ. κοινοποίηση στον οφειλέτη, ανάκτηση και διάθεση των βεβαρημένων περιουσιακών στοιχείων, διανομή εσόδων, κλπ.) σύμφωνα με τις νομοθεσίες όλων των χωρών στις οποίες προστατεύονται τα βεβαρημένα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.¹⁸

5. Άυλες κινητές αξίες μη διακατεχόμενες από ενδιαμέσους
Όπως ήδη αναφέρθηκε (βλ. IV.A.6 παραπάνω), σχετικά με το ενέχυρο σε (ενσώματες ή ασώματες/άυλες) κινητές αξίες οι οποίες βρίσκονται στην κατοχή του εκδότη και όχι ενός ενδιάμεσου (*non-intermediated securities*), ο Πρότυπος Νόμος διακρίνει μεταξύ χρεωστικών τίτλων (π.χ. ομολόγων) και τίτλων αξίας (π.χ. μετοχών), και όχι μεταξύ ενσώματων (έγγραφων) και ασώματων/άυλων τίτλων,¹⁹ και παραπέμπει όλα τα ζητήματα για μεν το ενέχυρο χρεωστικών τίτλων στο δίκαιο που τις διέπει, για δε το ενέχυρο τίτλων αξίας στο δίκαιο της χώρας σύμφωνα με το οποίο συστάθηκε η εταιρεία του εκδότη.²⁰ Έτσι, μεταξύ των άλλων προβλημάτων, αποφεύγεται και η χειραγώγηση του εφαρμοστέου δικαίου με την μετακίνηση εγγράφων τίτλων.

6. Πιστωτικές επιστολές

Όπως ήδη αναφέρθηκε (βλ. II.A παραπάνω), ο Πρότυπος Νόμος δεν εφαρμόζεται στο ενέχυρο σε πιστωτικές επιστολές. Ο λόγος είναι να αποφευχθεί να γίνει ο Πρότυπος Νόμος ακόμη πιο περίπλοκος, δεδομένου ότι πολλές χώρες δεν έχουν τέτοιες σύνθετες χρηματοδοτικές συμβάσεις.²¹ Αν όμως μία χώρα ενδιαφέρεται να διευκολύνει χρηματοδοτικές συμβάσεις που προβλέπουν το ενέχυρο σε πιστωτικές επιστολές, μπορούν να νομοθετήσουν ακολουθώντας τις σχετικές συστάσεις του Οδηγού Ασφαλισμένων Πιστώσεων. Αυτές οι συστάσεις συνοψίζονται στις ακόλουθες παραγράφους.

Για να αποφευχθεί η αδικαιολόγητη παρέμβαση στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μερών βάσει πιστωτικής επιστολής, η βεβαρημένο περιουσιακό στοιχείο δεν είναι το δικαίωμα ανάληψης αλλά το δικαίωμα είσπραξης του προϊόντος πληρωμής πιστωτικής επιστολής. Στον Οδηγό γίνεται αναφορά σε ανεξάρτητες υποσχέσεις με την έννοια των εμπορικών ή *stand-by* πιστωτικών επιστολών, επιβεβαιώσεων πιστωτικών επιστολών, ανεξάρτητων υποσχέσεων (συμπεριλαμβανομένων εγγυήσεων απαίτησης ή πρώτης ζήτησης ή αντεγγυήσεων ή κάθε υπόσχεσης που αναγνωρίζεται ως ανεξάρτητη από τους κανόνες του νόμου ή της πρακτικής).

Τα ζητήματα που καλύπτονται είναι: (α) τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του εγγυητή/εκδότη, του επιβεβαιωτή ή του διορισμένου προσώπου που έχει λάβει αίτηση για γνωστοποίηση ή που έχει ή μπορεί να πληρώσει ή να δώσει αξία με άλλο τρόπο στο πλαίσιο μιας ανεξάρτητης υπόσχεσης, (β) το δικαίωμα εκτέλεσης της εμπράγματος απαίτησης σε ενέχυρο στο δικαίωμα είσπραξης των εσόδων από την πληρωμή ανεξάρτητης πιστωτικής επιστολής έναντι του εγγυητή/εκδότη, του επιβεβαιωτή ή του ορισθέντος προσώπου, και (γ) η αποτελεσματικότητα έναντι τρίτων και η προτεραιότητα ενός ενέχυρου στο δικαίωμα είσπραξης των εσόδων από την πληρωμή ανεξάρτητης πιστωτικής επιστολής.

Κατ' αρχήν, το εφαρμοστέο δίκαιο σε όλα αυτά τα θέματα είναι το δίκαιο της χώρας που καθορίζεται σε μια ανεξάρτητη πιστωτική επιστολή ενός εγγυητή/εκδότη, επιβεβαιωτή ή διορισμένου προσώπου.²² Εάν το εφαρμοστέο δίκαιο δεν προσδιορίζεται στην ανεξάρτητη πιστωτική επιστολή του εγγυητή/εκδότη ή επιβεβαιωτή, το εφαρμοστέο δίκαιο σε όλα τα ζητήματα είναι το δίκαιο της χώρας της τοποθεσίας του υποκαταστήματος ή του γραφείου του εγγυητή/εκδότη ή επιβεβαιωτή που αναφέρεται στο ανεξάρτητη πιστωτική επιστολή. Στην περίπτωση ενός διορισμένου προσώπου, το εφαρμοστέο δίκαιο είναι το δίκαιο της δικαιοδοσίας της τοποθεσίας του υποκαταστήματος ή του γραφείου του διορισμένου προσώπου που πληρώνει ή με άλλο τρόπο δίνει αξία στο πλαίσιο της ανεξάρτητης πιστωτικής επιστολής.²³

Όταν η πληρωμή ή άλλη εκπλήρωση μιας απαίτησης, διαπραγματεύσιμο αξιογράφο ή άλλης αξίωση διασφαλίζεται από το δικαίωμα είσπραξης των εσόδων από ανεξάρτητη πιστωτική επιστολή, το εφαρμοστέο δίκαιο σε ένα ενέχυρο απαίτησης, διαπραγματεύσιμο αξιογράφο πράξη ή άλλη αξίωση είναι επίσης το εφαρμοστέο δίκαιο στο ζήτημα εάν το ενέχυρο στο δικαίωμα είσπραξης των εσόδων από ανεξάρτητη πιστωτική

15. Πρότυπος Νόμος άρθρ. 99, παρ. 1.

16. Πρότυπος Νόμος άρθρ. 99, παρ. 2.

17. Ό.α.

18. Πρότυπος Νόμος άρθρ. 99, παρ. 3.

19. Πρότυπος Νόμος άρθρ. 100, παρ. 1.

20. Πρότυπος Νόμος άρθρ. 100, παρ. 2.

21. Νομοθετικός Οδηγός, παρ. 24.

22. Οδηγός Ασφαλισμένων Πιστώσεων, Σύσταση 212.

23. Ό.α., Σύσταση 213.

επιστολή έχει συσταθεί έγκυρα και παράγει αυτόματα αποτελέσματα έναντι τρίτων.²⁴

7. Αποτελέσματα ενός δικαιώματος εμπράγματης ασφάλειας σε συγκεκριμένες κατηγορίες κινητών έναντι τρίτων

Η εξαίρεση στην *lex situs* που ήδη αναφέρθηκε (βλ. IV.A.5 παραπάνω), αφορά και το ενέχυρο της απαίτησης πληρωμής του πιστωτικού υπολοίπου τραπεζικού λογαριασμού. Έτσι, αν το δικαιο της χώρας στην οποία ο πάροχος έχει την έδρα του γνωρίζει την εγγραφή σε μητρώα ενεχύρων, ο ενέγγυος πιστωτής οφείλει να προβεί σε εγγραφή του ενεχύρου στα μητρώα ενεχύρων της χώρας της έδρας του παρόχου.²⁵ Όμως, όλα τα άλλα ζητήματα (σύσταση, σειρά προτεραιότητας και εκτέλεση, όπως τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις της τράπεζας και του ενέγγυου πιστωτή) εξακολουθούν να υπάγονται στο δικαιο που εφαρμόζεται σε ενέχυρα τραπεζικών λογαριασμών (π.χ. το δικαιο της χώρας στην οποία η τράπεζα ή το υποκατάστημα όπου τηρείται ο λογαριασμός έχει την έδρα της, βλ. V.A.3. παραπάνω).²⁶

Το ακόλουθο σενάριο διευκρινίζει την εφαρμογή αυτού του κανόνα. Ο Πάροχος παρέχει ένα ενέχυρο σε ένα τραπεζικό λογαριασμό του στον Ενέγγυο Πιστωτή 1 και στη συνέχεια στον Ενέγγυο Πιστωτή 2. Ο Πάροχος και ο Ενέγγυος Πιστωτής 1 έχουν την έδρα τους στη χώρα Α. Ο Ενέγγυος Πιστωτής 2 έχει την έδρα του στη χώρα Β, στην οποία έχει την έδρα της και η τράπεζα όπου τηρείται ο λογαριασμός. Τόσο η χώρα Α όσο και η χώρα Β έχουν υιοθετήσει το Πρότυπο Νόμο. Για να καταστήσουν αποτελεσματικά τα ενέχυρα τους έναντι τρίτων με εγγραφή, τόσο ο Ενέγγυος Πιστωτής 1 όσο και ο Ενέγγυος Πιστωτής 2 πρέπει να καταχωρίσουν μια ειδοποίηση στα μητρώα ενεχύρων της χώρας Α (χώρα της έδρας του Παρόχου). Η προτεραιότητά τους, ωστόσο, θα καθοριστεί σύμφωνα με το δικαιο της χώρας Β (της χώρας της έδρας της τράπεζας όπου τηρείται ο λογαριασμός).

Ωστόσο, εάν ο Ενέγγυος Πιστωτής 1 προβεί σε μια εγγραφή στα μητρώα ενεχύρων της χώρας Α (χώρα του Παρόχου) και ο Ενέγγυος Πιστωτής 2 πάρει τον λογαριασμό στο όνομα του στη χώρα Β (όπου εδρεύει η τράπεζα στην οποία τηρείται ο λογαριασμός), σύμφωνα με τον Πρότυπο Νόμο, προτεραιότητα θα έχει ο Ενέγγυος Πιστωτής 2.²⁷

Και πάλι, για να ισχύσει αυτός ο κανόνας, το δικαιο της χώρας της τράπεζας στην οποία τηρείται ο λογαριασμός (εάν μια χώρα επιλέξει την επιλογή Α στο άρθρο 97 του Προτύπου Νόμου) χρειάζεται να προβλέπει την εγγραφή σε μητρώα ενεχύρων, είτε για τα ενέχυρα κάθε κατηγορίας κινητών, είτε μόνο για τα ενέχυρα τραπεζικών λογαριασμών. Διαφορετικά, δεν θα έχει κανόνες προτεραιότητας με βάση την εγγραφή σε μητρώα ενεχύρων της χώρας της έδρας του παρόχου και συνεπώς αυτός ο κανόνας δεν θα μπορεί να εφαρμοστεί.

Β. Ελληνικό δικαιο

1. Εμπράγματη ασφάλεια επί απαιτήσεων

Το εφαρμοστέο δικαιο στην εμπράγματη ασφάλεια επί απαιτήσεων ρυθμίζεται, με την επιφύλαξη του ζητήματος των αποτελεσμάτων της έναντι τρίτων, από τον Κανονισμό 593/2008 (Ρώμη Ι). Σύμφωνα με το άρθρο 14 § 3 του Κανονισμού Ρώμη Ι, η έννοια της εκχώρησης στο άρθρο 14 του Κανονισμού περιλαμβάνει τη ρητή μεταβίβαση απαίτησης, καθώς και την παροχή εγγύησης ή άλλα δικαιώματα εξασφάλισης επί απαίτησης. Κατά συνέπεια το άρθρο 14 του Κανονισμού Ρώμη Ι διέπει την καταπιστευτική εκχώρηση απαίτησης, το ενέχυρο απαίτησης καθώς και κάθε άλλο εξασφαλιστικό δικαίωμα επί απαίτησης τυχόν προβλέπεται από το εφαρμοστέο δικαιο. Υποστηρίζεται εξάλλου πειστικά ότι και η εξουσιοδότηση προς είσπραξη που δίδεται για εξασφαλιστικό σκοπό εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 14 του Κανονισμού Ρώμη Ι.²⁹

Σύμφωνα με τον συνδυασμό των §§ 1 και 3 του άρθρου 14 του Κανονισμού Ρώμη Ι, οι σχέσεις μεταξύ ασφαλειοδότη και ασφαλειολήπτη διέπεται από το δικαιο, που σύμφωνα με τον Κανονισμό Ρώμη Ι, εφαρμόζεται στη σύμβαση μεταξύ ασφαλειοδότη και ασφαλειολήπτη. Σύμφωνα δε με την παράγραφο 38 του Κανονισμού, το άρθρο 14 παράγραφος 1 εφαρμόζεται και στις περιουσιακές πτυχές μιας εκχώρησης ή άλλης παροχής ασφάλειας επί απαιτήσεων μεταξύ ασφαλειοδότη και ασφαλειολήπτη στις έννομες τάξεις, στις οποίες οι πτυχές αυτές αντιμετωπίζονται αυτοτελώς σε σχέση με τις πτυχές που εμπίπτουν στο ενοχικό δικαιο. Στη μεγάλη πλειοψηφία των περιπτώσεων, τα συμβαλλόμενα μέρη επιλέγουν, σύμφωνα με το άρθρο 3 του Κανονισμού Ρώμη Ι, το εφαρμοστέο δικαιο στη σύμβαση παροχής ασφάλειας. Αν οι συμβαλλόμενοι παραλείψουν να επιλέξουν εφαρμοστέο δικαιο, αυτό προσδιορίζεται με βάση το άρθρο 4 του Κανονισμού Ρώμη Ι. Ειδικότερα, δεδομένου ότι η σύμβαση παροχής εμπράγματης ασφάλειας δεν καλύπτεται από την παράγραφο 1 του άρθρου 4, η σύμβαση διέπεται, σύμφωνα με τη δεύτερη παράγραφο του ίδιου άρθρου, από το δικαιο της χώρας στην οποία το μέρος το οποίο οφείλει να εκπληρώσει τη χαρακτηριστική παροχή της σύμβασης, έχει τη συνήθη διαμονή του ή στην περίπτωση νομικού προσώπου τον τόπο της κεντρικής του διοίκησης. Στη σύμβαση παροχής εμπράγματης ασφάλειας οφειλέτης της χαρακτηριστικής παροχής πρέπει να θεωρηθεί ο ασφαλειοδότης. Ωστόσο, αν από το σύνολο των περιστάσεων της υπόθεσης προκύπτει ότι η σύμβαση παροχής εμπράγματης ασφάλειας συνδέεται προδήλως στενότερα με χώρα άλλη από εκείνη της συνήθους διαμονής ή της κεντρικής διοίκησης του ασφαλειοδότη, τότε, σύμφωνα με το άρθρο 4 § 3, εφαρμόζεται το δικαιο αυτής της άλλης χώρας.

Το άρθρο 14 § 2 του Κανονισμού Ρώμη Ι αποβλέπει στην προστασία του οφειλέτη της απαίτησης και προβλέπει ότι το δικαιο που διέπει την απαίτηση η οποία είναι αντικείμενο εκχώρησης ή άλλης παροχής ασφάλειας καθορίζει το εκχωρητό

24. Ό.α., Σύσταση 214.

25. Πρότυπος Νόμος άρθρ. 98.

26. Πρότυπος Νόμος άρθρ. 97, επιλογή Α παρ. 1. Η εξαίρεση αυτή εισάγεται με την διατύπωση του προοιμίου του άρθρου 97, παρ. 1 («Με την επιφύλαξη του άρθρου 98, ...»).

27. Πρότυπος Νόμος άρθρ. 47, παρ. 3 και 97, επιλογή Α, παρ. 1.

28. Η χρήση του όρου ρητή στο ελληνικό κείμενο του Κανονισμού είναι ατυχής - ορθότερη θα ήταν η χρήση του όρου πλήρης, αφού και η παροχή εμπράγματης ασφάλειας μπορεί να είναι ρητή. Άλλες γλωσσικές εκδοχές αποδίδουν καλύτερα την έννοια της διάταξης. Το αγγλικό κείμενο κάνει λόγο για outright transfers of claims, το γαλλικό για transferts de créances purs et simples και το γερμανικό για vollkommene Übertragung von Forderungen.

29. Βλ. MüKoBGB/Martiny, Art. 14 Rom I-VO, αρ. 46.

της, τις σχέσεις μεταξύ ασφαλειολήπτη και οφειλέτη, τους όρους με τους οποίους μπορεί να γίνει επίκληση της εκχώρησης ή άλλης παροχής ασφάλειας έναντι του οφειλέτη και το εξοφλητικό αποτέλεσμα της παροχής του οφειλέτη.

Το ζήτημα του κατά πόσο είναι επιτρεπτή η καταπιστευτική εκχώρηση και το ενέχυρο απαίτησης γίνεται δεκτό ότι υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής του κανόνα του άρθρου 14 § 1 και δεν εμπίπτει στην έννοια του εκχωρητού ή μη της απαίτησης, ώστε να εμπίπτει στο άρθρο 14 § 2.³⁰ Επίσης, ο τρόπος ικανοποίησης του ασφαλειολήπτη από την καταπιστευτική εκχώρηση, το ενέχυρο ή την άλλη εμπράγματη ασφάλεια δεν αφορά στην προστασία του οφειλέτη της απαίτησης και συνεπώς διέπεται από το άρθρο 14 § 1 και όχι § 2. Έτσι το δικαίο που προσδιορίζεται ως εφαρμοστέο κατά το άρθρο 14 § 1 ορίζει κατά πόσο η άσκηση των δικαιωμάτων από την εμπράγματη ασφάλεια προϋποθέτει την έκδοση δικαστικής απόφασης, κατά πόσο ο ασφαλειολήπτης μπορεί να εισπράξει την απαίτηση που αποτελεί αντικείμενο της εμπράγματης ασφάλειας πριν ή αφού καταστεί απαιτητή η εξασφαλιζόμενη απαίτηση, κατά πόσο μπορεί να συμβιβάσει αμφισβητούμενη απαίτηση και κατά πόσο ο ασφαλειολήπτης μπορεί να πωλήσει την απαίτηση με ή χωρίς πλειστηριασμό.

Μετά τη θέσπιση του Κανονισμού Ρώμη Ι ήταν αντικείμενο έντονου προβληματισμού στη θεωρία κατά πόσο ο Κανονισμός ρυθμίζει τις επιπτώσεις της εκχώρησης απαίτησης καθώς και της εμπράγματης ασφάλειας επί απαίτησης έναντι τρίτων. Το ζήτημα αυτό καλύπτει ειδικότερα τα ερωτήματα της προτεραιότητας μεταξύ περισσότερων εκχωρήσεων ή ενεχύρων απαίτησης, το μέχρι ποιο χρονικό σημείο οι πιστωτές του εκχωρητή μπορούν να κατάσχουν την απαίτηση ή στην περίπτωση ενεχύρου απαίτησης από ποιο σημείο προηγείται το ενέχυρο της κατάσχεσης, καθώς και το ερώτημα αν η απαίτηση περιέχεται στην πτωχευτική περιουσία του εκχωρητή, εφόσον αυτός πτωχεύσει.³¹ Το άρθρο 13 § 3 του σχεδίου του Κανονισμού Ρώμη Ι που υπέβαλε η Επιτροπή περιείχε ρύθμιση των επιπτώσεων της εκχώρησης σε τρίτους. Ωστόσο, η διάταξη αυτή δεν διατηρήθηκε στο κείμενο του Κανονισμού όπως υιοθετήθηκε τελικά.³² Δεδομένου ότι δεν υιοθετήθηκε ειδική ρύθμιση του ζητήματος στον Κανονισμό γεννήθηκε το ερώτημα κατά πόσο το ζήτημα ρυθμίζεται από τις λοιπές διατάξεις του Κανονισμού. Κατά μία γνώμη που υποστηρίχθηκε από μεγάλο μέρος της θεωρίας το ζήτημα έπρεπε να θεωρηθεί ότι υπάγεται στο άρθρο 14 § 1.³³ Οι υποστηρικτές της γνώμης αυτής προέβλεψαν ότι η ρύθμιση του άρθρου 14 § 1 αποτελεί τη γενική ρύθμιση της εκχώρησης στον Κανονισμό, η οποία μάλιστα καλύπτει και τις εκποιητικές συνέπειες εκχώρησης, και ως εκ τούτου ένα ζήτημα που δεν ρυθμιζό-

ταν ειδικά θα έπρεπε να υπαχθεί σ' αυτή τη ρύθμιση. Ωστόσο η γνώμη αυτή δεν οδηγεί σε ικανοποιητική ρύθμιση για την περίπτωση των πολλαπλών εκχωρήσεων.³⁴ Μια άλλη πιθανή λύση θα ήταν να εφαρμοστεί το άρθρο 14 § 2 του Κανονισμού, λύση που ωστόσο θα ερχόταν σε σύγκρουση με τη συστηματική λογική του άρθρου 14, αφού η δεύτερη παράγραφος αποτελεί ειδική ρύθμιση που αναφέρεται μόνο στα ζητήματα που αφορούν τον οφειλέτη της απαίτησης. Εξάλλου, η λύση αυτή δεν θα εξυπηρετούσε τις συναλλαγές, αφού δεν θα μπορούσε να εφαρμοστεί στην εκχώρηση μελλοντικών απαιτήσεων ή στην εμπράγματη ασφάλεια επ' αυτών.³⁵

Το ζήτημα του εφαρμοστέου δικαίου στις επιπτώσεις της εκχώρησης σε τρίτους τέθηκε τελικά στον Δικαστήριο της ΕΕ που έκρινε με πειστικά επιχειρήματα ότι το ζήτημα αυτό δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού Ρώμη Ι και ως εκ τούτου εξακολουθεί να ρυθμίζεται από τα εθνικά δίκαια των κρατών μελών.³⁶ Η Επιτροπή υπέβαλε το 2018 πρόταση κανονισμού σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στα έναντι τρίτων αποτελέσματα των εκχωρήσεων απαιτήσεων, η οποία όμως δεν υιοθετήθηκε ακόμη από το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο.³⁷

Το ελληνικό εθνικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο δεν περιέχει κανόνα για τα αποτελέσματα της εκχώρησης έναντι τρίτων, ενώ δεν φαίνεται το ζήτημα αυτό να έχει απασχολήσει τη νομολογία. Ορθότερο φαίνεται το ζήτημα αυτό να κρίνεται σύμφωνα με το δίκαιο της χώρας της συνήθους διαμονής του εκχωρητή ή ασφαλειοδότη ή σε περίπτωση νομικού προσώπου από το δίκαιο της χώρας της κεντρικής διοίκησής του ή αν πρόκειται για απαίτηση που έχει προκύψει από τη λειτουργία υποκαταστήματος από τη χώρα όπου βρίσκεται το υποκατάστημα. Η λύση αυτή αντιστοιχεί στον γενικό κανόνα της πρότασης κανονισμού. Έχει το πλεονέκτημα ότι συνάδει με την τάση των ουσιαστικών δικαίων να προβλέπουν την καταχώριση των εκχωρήσεων απαιτήσεων και της εμπράγματης ασφάλειας απαιτήσεων σε δημόσια μητρώα, καθώς οποιαδήποτε άλλη λύση υπονομεύει τη δημόσια πίστη του μητρώου και συνεπώς την ασφάλεια δικαίου.³⁸ Επίσης, διευκολύνει την εκχώρηση ομάδας απαιτήσεων, περιλαμβανομένων μελλοντικών απαιτήσεων ή τη σύσταση εμπράγματης ασφάλειας επ' αυτών. Μεθο-

30. Βλ. *Althammer/Makris*, in Ferrari (ed.), *Concise commentary on the Rome I Regulation* (2020), art. 14, ap. 23-24· *Staudinger/Hausmann* (2011), Art. 14 Rom I VO, ap. 30 και 87-88.

31. Βλ. *Magnus/Mankowski/Garcimartin*, *Rome I Regulation* (2017) Art. 14, ap. 38· *Staudinger/Hausmann* (2011), Art. 14 Rom I VO, ap. 55· *Mayer/Heuzé/Remy*, *Droit International Privé* (2019), ap. 801· *Αιμιλιανίδης*, Το νέο Ευρωπαϊκό Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο των συμβάσεων (2009), σ. 299.

32. Βλ. για τις σχετικές συζητήσεις στο Συμβούλιο *MüKoBGB/Martiny*, Art. 14 Rom I-VO, ap. 5· *Renner/Kindt*, in *Calliess/Renner* (eds.), *Rome Regulations*, art. 14, ap. 2.

33. Βλ. *Althammer/Makris*, in Ferrari (ed.), *Concise commentary on the Rome I Regulation* (2020), art. 14, ap. 14· *Staudinger/Hausmann* (2011), Art. 14 Rom I VO, ap. 70-71· *Rauscher/Freitag*, *EuZPR/EuIPR* (2023) Art. 14 Rom I-VO, ap. 40.

34. Βλ. *Magnus/Mankowski/Garcimartin*, *Rome I Regulation* (2017) Art. 14, ap. 45· *Staudinger/Hausmann* (2011), Art. 14 Rom I VO, ap. 69.

35. *Σιβιτανίδης*, Το αντιτάξιμο της εκχώρησης απαιτήσεων έναντι τρίτων στο ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, ΔΕΕ 2007, 1051-1061, 1058.

36. Απόφαση της 9.10.2019, *BGL BNP Paribas SA v TeamBank AG Nürnberg*, C-548/18. Υπέρ της γνώμης που υιοθετήθηκε από το Δικαστήριο βλ. *Magnus/Mankowski/Garcimartin*, *Rome I Regulation* (2017) Art. 14, ap. 3, 25 και 41· *Mayer/Heuzé/Remy*, *Droit International Privé* (2019), ap. 801· *Sivitanidis*, Bulk assignment of debts in the conflict of laws, *Revue Hellénique de Droit International* 2012, σ. 215-241, 224 και 240.

37. Για μια κριτική σύγκριση του προτεινόμενου κανόνα τον κανόνα του Προτύπου Νόμου (που βασίζεται στον κανόνα στην Σύμβαση για τις Εκχωρήσεις), βλ. *Spyridon V. Bazinas*, The law applicable to third-party effects of assignments of claims: the UN Convention and the EU Commission Proposal compared, *Uniform Law Review*, Volume 24, Issue 4, December 2019, pp. 609-632.

38. Βλ. *Magnus/Mankowski/Garcimartin*, *Rome I Regulation* (2017) Art. 14, ap. 45· *Staudinger/Hausmann* (2011), Art. 14 Rom I VO, ap. 69· *Sivitanidis*, Bulk assignment of debts in the conflict of laws, *Revue Hellénique de Droit International* 2012, σ. 215-241, 233.

δολογικά η λύση αυτή θα μπορούσε να βασιστεί στην εξαγωγή λανθάνοντος μονομερούς κανόνα σύγκρουσης από το άρθρο 10 ν. 3156/2003, το οποίο εφαρμόζεται μεν στο ειδικότερο ζήτημα της τιτλοποίησης αλλά μπορεί να αποτελέσει τη βάση για την εξαγωγή γενικότερων συμπερασμάτων. Το άρθρο αυτό εφαρμόζεται, σύμφωνα με τη δεύτερή του παράγραφο, στην εκχώρηση απαιτήσεων από μεταβιβάζοντα που είναι έμπορος με κατοικία ή έδρα στην Ελλάδα ή που έχει εγκατάσταση στην Ελλάδα και διέπει θέματα επιπτώσεων της εκχώρησης σε τρίτους. Από τον λανθάνοντα αυτόν μονομερή κανόνα μπορεί να εξαχθεί γενικότερος μονομερής κανόνας που να καλύπτει για την ταυτότητα του λόγου κάθε εκχώρηση και στη συνέχεια ο κανόνας αυτός να τραπεί ερμηνευτικά σε αμφιμερή.

2. Εμπράγματη ασφάλεια επί δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας

Η εμπράγματη ασφάλεια επί δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας διέπεται κατά κανόνα σύμφωνα με την αρχή της εδαφικότητας από το δίκαιο της χώρας στην οποία προστατεύεται το δικαίωμα (*lex loci protectionis*). Ειδικότερα:

(α) Σε σχέση με τα εθνικά σήματα ισχύει η αρχή της εδαφικότητας, σύμφωνα με την οποία η προστασία του ελληνικού εθνικού σήματος ισχύει στην ελληνική επικράτεια,³⁹ όπως προκύπτει ιδίως από τα άρθρα 78 § 1 και 85 § 3 ν. 4679/2020. Συνεπώς σήμα που καταχωρείται στο μητρώο σημάτων στην Ελλάδα παρέχει προστασία στην ελληνική επικράτεια. Επί του σήματος αυτού μπορεί να συσταθεί ενέχυρο ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα με καταχώρηση στο μητρώο σημάτων (άρθρο 18 παρ. 1 ν. 4679/2020). Το ενέχυρο ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα αυτό διέπεται από το ελληνικό δίκαιο. Η αρχή της εδαφικότητας ισχύει και για τα σήματα της ΕΕ, υπό την έννοια ότι το σήμα της ΕΕ παράγει αποτελέσματα σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση (βλ. άρθρο 1 § 2 Κανονισμού 2017/1001). Σύμφωνα με το άρθρο 22 §§ 1 και 2 του Κανονισμού 2017/1001, το σήμα της ΕΕ δύναται να ενεχυριασθεί ή να αποτελέσει αντικείμενο άλλου εμπραγμάτου δικαιώματος και τα δικαιώματα αυτά και η μεταβίβασή τους εγγράφονται στο μητρώο και δημοσιεύονται. Πέραν της πρόβλεψης αυτής, ο Κανονισμός 2017/1001 δεν περιέχει άλλες ρυθμίσεις ουσιαστικού δικαίου για το ενέχυρο και τα άλλα εμπράγματα δικαιώματα επί σήματος της ΕΕ αλλά προβλέπει στο άρθρο 19 ότι το σήμα της ΕΕ ως αντικείμενο κυριότητας θεωρείται στο σύνολό του, και για το σύνολο του εδάφους της Ένωσης, ως εθνικό σήμα καταχωρισμένο στο κράτος μέλος στο οποίο, σύμφωνα με το μητρώο: α) ο δικαιούχος έχει την έδρα ή την κατοικία του κατά την κρίσιμη ημερομηνία· β) εάν δεν εφαρμόζεται το στοιχείο (α), ο δικαιούχος έχει εγκατάσταση κατά την κρίσιμη ημερομηνία. Ως εκ τούτου το ενέχυρο ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί του σήματος της ΕΕ διέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους της έδρας ή της κατοικίας του δικαιούχου ή, ελλείψει αυτών, της εγκατάστασής του.

(β) Και σε σχέση με τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας ισχύει η αρχή της εδαφικότητας.⁴⁰ Σε περίπτωση λοιπόν που (όπως συμβαίνει κατά κανόνα) μια εφεύρεση προστατεύεται με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας σε πολλά κράτη, η σύσταση εμπράγματος ασφάλειας

λείας επ' αυτών πρέπει να γίνει σύμφωνα με το δίκαιο κάθε κράτους. Σε σχέση με τα ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας με ενιαία ισχύ που ρυθμίζονται με τον Κανονισμό 1257/2012 για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της δημιουργίας ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών, ο οποίος δεν εφαρμόζεται ακόμη στην Ελλάδα⁴¹, ισχύει επίσης η αρχή της εδαφικότητας υπό την έννοια ότι το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας με ενιαία ισχύ παρέχει προστασία στην επικράτεια των συμμετεχόντων κρατών μελών που έχουν επικυρώσει τη σύμβαση για το Ενιαίο Δικαστήριο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας (άρθρο 18 § 2 του Κανονισμού). Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Κανονισμού, «το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας με ενιαία ισχύ ως αντικείμενο ιδιοκτησίας αντιμετωπίζεται στο σύνολό του και σε όλα τα συμμετέχοντα κράτη μέλη ως εθνικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας του συμμετέχοντος κράτους μέλους, στο οποίο το εν λόγω δίπλωμα ευρεσιτεχνίας έχει ενιαία ισχύ και στο οποίο, σύμφωνα με το μητρώο ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας: α) ο αιτών διπλώματος ευρεσιτεχνίας είχε την κατοικία ή την κύρια έδρα επιχειρηματικής δραστηριότητας κατά την ημερομηνία της υποβολής της αίτησης χορήγησης του ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας· ή β) εάν δεν εφαρμόζεται το στοιχείο (α), ο αιτών είχε επαγγελματική κατοικία κατά την ημερομηνία της υποβολής της αίτησης χορήγησης του ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας». Κατ' εφαρμογή της διάταξης αυτής, το ενέχυρο ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί του ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας με ενιαία ισχύ διέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους της κατοικίας ή της κύριας έδρας επιχειρηματικής δραστηριότητας του δικαιούχου ή, ελλείψει αυτών, της επαγγελματικής κατοικίας του.

(γ) Σε σχέση με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας κατά την κρατούσα γνώμη εντός του πεδίου εφαρμογής της Σύμβασης Βέρνης που έχει κυρωθεί με τον ν. 100/1975, ισχύει η αρχή της εδαφικότητας, δηλαδή η εφαρμογή της *lex loci protectionis*,⁴² σύμφωνα με το άρθρο 5 αυτής.⁴³ Τίθεται στη συνέχεια το ζήτημα κατά πόσο η *lex loci protectionis* καλύπτει και το ερώτημα του ποιος είναι δικαιούχος του δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, με το οποίο συνδέεται και το ζήτημα των εμπράγματων δικαιωμάτων, περιλαμβανομένης της εμπράγματος ασφάλειας επί του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας. Σχετικό είναι το άρθρο 14δς § 2(α) της Σύμβασης

39. ΠΠρΑΘ 4591/2011 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ· Γραμματικάκη-Αλεξίου σε Γραμματικάκη-Αλεξίου/Παπασωίπη-Πασιά/Βασιλακάκης, ΙΔΔ, σ. 361· Μεταλληνός, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, 2^η έκδ., άρθρ. 27, αρ. 20.

40. Βρέλλης, ΙΔΔ, 3^η έκδ., σ. 287· Μεταλληνός, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, 2^η έκδ., άρθρ. 27, αρ. 21.

41. Ο Κανονισμός δεν εφαρμόζεται ακόμα στην Ελλάδα λόγω της μη επικύρωσης μέχρι στιγμής της σύμβασης για το Ενιαίο Δικαστήριο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας.

42. Γενικότερα για την αρχή της εδαφικότητας βλ. Μαρίνο, Η αρχή της εδαφικότητας στο δίκαιο της διανοητικής ιδιοκτησίας - μερικές παρατηρήσεις σε σχέση προς το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, εις Το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο του εμπορίου, 17^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εμπορικού Δικαίου (2008), σ. 183-210. Βλ. κριτικά για την αρχή της εδαφικότητας Πανόπουλο, Τα αντικείμενα της διανοητικής ιδιοκτησίας στο ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, ΕΕμπΔ 2016, 543-553.

43. Κατά την κρατούσα γνώμη διεθνώς, το άρθρο 5 της Σύμβασης της Βέρνης δεν αποτελεί μόνο κανόνα του δικαίου των αλλοδαπών αλλά συνιστά ταυτόχρονα και κανόνα σύγκρουσης (βλ. σχετικά MülKoBGB/Drexler, Art. 8 Rom II-VO, αρ. 68-74, με παραπομπές στη γερμανική και γαλλική νομολογία). Σημειώνεται ωστόσο η αντίθετη γνώμη που διατυπώθηκε -έστω και ως obiter dictum- στην απόφαση του Δικαστηρίου της ΕΕ της 30.6.2005, Tod's, C-28/04, αρ. 32, σύμφωνα με την οποία αντικείμενο της Σύμβασης της Βέρνης δεν είναι ο καθορισμός της εφαρμοστέας νομοθεσίας.

που προβλέπει ότι «[ο] καθορισμός των δικαιούχων δικαιώματος επί κινηματογραφικού έργου επιφυλάσσεται εις την νομοθεσίαν της χώρας, ένθα ζητείται η προστασία». Έχουν υποστηρικθεί διαφορετικές απόψεις σε σχέση με το κατά πόσο η διάταξη αυτή επηρεάζει τη ρύθμιση του ποιος είναι δικαιούχος άλλων πνευματικών δημιουργημάτων. Κατά μία γνώμη, δημιουργείται επιχείρημα εξ αντιδιαστολής που αποκλείει την εφαρμογή της *lex loci protectionis* για τα υπόλοιπα πνευματικά δημιουργήματα, κατά άλλη αντίθετη γνώμη, η διάταξη επιβεβαιώνει την εφαρμογή της *lex loci protectionis* που ήδη κατά το άρθρο 5 της Σύμβασης εφαρμόζεται και στο ερώτημα του ποιος είναι ο δικαιούχος, ενώ κατά τρίτη γνώμη δεν μπορεί να εξαχθεί από το άρθρο 14δς § 2(α) της Σύμβασης συμπέρασμα για το εφαρμοστέο δίκαιο στον καθορισμό των δικαιούχων των υπόλοιπων πλην κινηματογραφικών έργων πνευματικών δημιουργημάτων.⁴⁴ Πιο πειστικό φαίνεται να γίνει δεκτό ότι το ζήτημα του προσδιορισμού του δικαιούχου των δικαιωμάτων και των εμπραγμάτων δικαιωμάτων επ' αυτών διέπονται από τη *lex loci protectionis*, σύμφωνα και με τη γενική αρχή ότι τα εμπράγματα δικαιώματα επί δικαιώματος διέπονται από τη *lex causae* του δικαιώματος.⁴⁵

Στο μέτρο που δεν εφαρμόζεται η *lex loci protectionis* βάσει της Σύμβασης της Βέρνης ή άλλου κανόνα αυξημένης τυπικής ισχύος, το εφαρμοστέο δίκαιο προσδιορίζεται με βάση το άρθρο 67 ν. 2121/1993. Αυτό προβλέπει ότι η πνευματική ιδιοκτησία διέπεται στα δημοσιευμένα έργα από το δίκαιο του κράτους όπου το έργο έγινε για πρώτη φορά νομίμως προσιτό στο κοινό, ενώ στα αδημοσίευτα έργα από το δίκαιο της ιθαγένειας του δημιουργού τους. Σύμφωνα με το άρθρο 67 § 3 ν. 2121/1993, το εφαρμοστέο στην πνευματική ιδιοκτησία δίκαιο διέπει μεταξύ άλλων το ποιος είναι το υποκείμενο του δικαιώματος, επομένως και τα εμπράγματα δικαιώματα επ' αυτού.

VI. Εφαρμοστέο δίκαιο σε δικαιώματα εμπράγματος ασφάλειας σε έσοδα βεβαρημένων κινητών

A. Πρότυπος Νόμος

Η παρούσα μελέτη μέχρι τούδε ασχολείται με το ενέχυρο στα αρχικά βεβαρημένα κινητά. Ο Πρότυπος Νόμος έχει ένα διαφορετικό κανόνα ΙΔΔ για το ενέχυρο εσόδων που προέρχονται από βεβαρημένα κινητά, συμπεριλαμβανόμενων, προσόδων και καρπών.⁴⁶ Σύμφωνα με αυτό τον κανόνα, το εφαρμοστέο δίκαιο στην επέκταση του ενεχύρου σε έσοδα είναι το δίκαιο της χώρας της οποίας το δίκαιο διέπει την σύσταση του ενεχύρου στα αρχικά βεβαρημένα κινητά, και το εφαρμοστέο δίκαιο στα αποτελέσματα και την προτεραιότητα του ενεχύρου σε έσοδα έναντι τρίτων είναι το δίκαιο της χώρας της οποίας το δίκαιο διέπει αυτά τα ζητήματα σε περίπτωση που τα αρχικά βεβαρημένα κινητά είναι της ίδιας κατηγορίας με τα έσοδα.⁴⁷

Για παράδειγμα, αν τα αρχικά βεβαρημένα κινητά είναι αποθεματικό το οποίο κατόπιν πωλείται με πίστωση του τιμήματος, οι απαιτήσεις για την πληρωμή του τιμήματος αποτελούν έσοδα. Το δίκαιο που διέπει το ζήτημα αν το ενέχυρο επεκτείνεται στις απαιτήσεις ως έσοδα από το αποθεματικό είναι το

δίκαιο της χώρας στην οποία βρίσκεται το αποθεματικό κατά τον χρόνο σύστασης του ενεχύρου. Και το δίκαιο που διέπει τα αποτελέσματα και την προτεραιότητα του ενεχύρου στις απαιτήσεις ως έσοδα είναι το δίκαιο που διέπει ενέχυρα σε απαιτήσεις (δηλαδή το δίκαιο της έδρας του παρόχου). Αν τα αρχικά βεβαρημένα κινητά είναι και τα έσοδα είναι απαιτήσεις, όλα αυτά τα ζητήματα διέπονται από το δίκαιο που διέπει το ενέχυρο απαιτήσεων (δηλαδή της χώρας της έδρας του παρόχου).

Συνεπώς, όταν το αρχικά βεβαρημένο κινητό και τα έσοδα είναι της ίδιας κατηγορίας, το δίκαιο της ίδιας χώρας διέπει όλα τα ζητήματα. Ωστόσο, όταν τα έσοδα είναι διαφορετικής κατηγορίας από το αρχικά βεβαρημένο κινητό, το δίκαιο μιας χώρας διέπει την σύσταση και το δίκαιο μιας άλλης χώρας διέπει την αποτελεσματικότητα έναντι τρίτων και τη προτεραιότητα ενός ενεχύρου. Πρέπει να σημειωθεί ότι αυτή η προσέγγιση μπορεί να οδηγήσει σε προβλήματα όταν το δίκαιο που διέπει τη σύσταση αναγνωρίζει ένα ευρύ δικαίωμα στα έσοδα (π.χ. σε προσόδους και καρπούς), ενώ το δίκαιο που διέπει την αποτελεσματικότητα έναντι τρίτων και την προτεραιότητα αναγνωρίζει ένα περιορισμένο δικαίωμα στα έσοδα.

Σε κάθε περίπτωση, αυτός ο κανόνας αφορά έσοδα που προέρχονται από το αρχικά βεβαρημένο κινητό ως αποτέλεσμα διάθεσης από τον πάροχο ή άλλο γεγονός αλλά πριν από την εκτέλεση. Το εφαρμοστέο δίκαιο για τη διανομή εσόδων που προέρχονται από διάθεση του βεβαρημένου κινητού σύμφωνα με τις διαδικασίες εκτέλεσης μετά την αθέτηση υποχρέωσης εξακολουθεί να υπόκειται στους κανόνες που αναφέρθηκαν παραπάνω (δηλαδή, στην περίπτωση των ενσώματων κινητών, στο δίκαιο της χώρας όπου βρίσκονται κατά την έναρξη της εκτέλεσης και, στην περίπτωση των άυλων κινητών, στο δίκαιο της έδρας του παρόχου).⁴⁸

B. Ελληνικό δίκαιο

Το ελληνικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο δεν περιέχει ειδική ρύθμιση για τα εμπράγματα δικαιώματα στα έσοδα από την πώληση βεβαρημένων κινητών. Συνεπώς τα σχετικά ζητήματα θα κριθούν με βάση τις γενικές διατάξεις - ενδεικτικά, αν έχει συσταθεί κυμαινόμενη ασφάλεια πάνω σε κινητά εμπορεύματα που δεν υπόκεινται σε φορτωτική ή άλλο αξιόγραφο που ενσωματώνει εμπράγματα δικαιώματα και στα έσοδα από τη μελλοντική πώλησή τους, το μεν ενέχυρο επί των εμπορευμάτων διέπεται από τη *lex rei sitae* κατ' εφαρμογή της ΑΚ 27, ενώ το ενέχυρο επί της μελλοντικής απαίτησης για τα έσοδα της πώλησης των εμπορευμάτων από το άρθρο 14 Κανονισμού Ρώμη Ι, με εξαίρεση το ζήτημα των επιπτώσεων του ενεχύρου επί της απαίτησης σε τρίτους που σύμφωνα με κανόνα που προκύπτει ερμηνευτικά ρυθμίζεται από το δίκαιο της χώρας της συνήθους διαμονής ή της κεντρικής διοίκησης ή του υποκαταστήματος του εκχωρητή ή ασφαλειοδότη.

VII. Εφαρμοστέο δίκαιο στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του τριτοφειλέτη και του ενέγγυου πιστωτή

A. Πρότυπος Νόμος

Ο Πρότυπος Νόμος ασχολείται επίσης με το εφαρμοστέο δίκαιο στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις μεταξύ ενός τρίτου οφειλέτη (δηλαδή, του οφειλέτη μιας βεβαρημένης ή εκχωρηθείσας απαίτησης, του οφειλέτη ενός αξιογράφου ή του εκδότη

44. Βλ. για αυτές και άλλες απόψεις που έχουν διατυπωθεί Mülko-BGB/Drexl, Art. 8 Rom II-VO, αρ. 77.

45. Μαρτιάκης, ΙΔΔ ΙΙ, σ. 82-83· Βρέλλης, ΙΔΔ, σ. 280· Μεταλληνός, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, 2^η έκδ., άρθρ. 27, αρ. 14.

46. Πρότυπος Νόμος άρθρ. 2, εδ. (bb).

47. Πρότυπος Νόμος άρθρ. 89.

48. Πρότυπος Νόμος άρθρ. 85, παρ. 1 και 86.

μετοχών η ομολόγων που βρίσκονται στην κατοχή του εκδότη) και ενός ενέγγυου πιστωτή.

Τα ζητήματα που καλύπτονται περιλαμβάνουν: (α) τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις μεταξύ του ενέγγυου πιστωτή και του τρίτου οφειλέτη, (β) τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να γίνει επίκληση του ενεχύρου έναντι του τρίτου οφειλέτη, συμπεριλαμβανομένου του εάν ο τρίτος οφειλέτης, μπορεί να επικαλεστεί συμφωνία που περιορίζει το δικαίωμα του παρόχου της ασφάλειας να συστήσει ένα ενέχυρο ή να εκχωρήσει την απαίτηση, και (γ) εάν οι υποχρεώσεις του τρίτου οφειλέτη έχουν εκπληρωθεί.

Το εφαρμοστέο δίκαιο σε όλα αυτά τα ζητήματα είναι το δίκαιο που διέπει τη σχέση μεταξύ του παρόχου και του τρίτου οφειλέτη, και όχι το δίκαιο που διέπει τα αποτελέσματα ενός ενεχύρου έναντι τρίτων, αφού ο οφειλέτης μιας βεβαρημένης η εκχωρηθείσας απαίτησης είναι διαφορετικής κατηγορίας τρίτοι με την έννοια ότι δεν είναι ανταγωνιστές.⁴⁹

Για παράδειγμα, στην περίπτωση απαίτησης που προκύπτει από σύμβαση πώλησης με πίστωση του τιμήματος και παρακράτηση κυριότητας μέχρι την πλήρη αποπληρωμή του τιμήματος, το δίκαιο που επέλεξε ο πωλητής/πάροχος και ο αγοραστής/τρίτος οφειλέτης για να διέπει τη σύμβαση πώλησης θα ισχύει για όλα αυτά τα ζητήματα. Ο σκοπός αυτού του κανόνα είναι να αποφευχθεί η αλλαγή του εφαρμοστέου δικαίου που διέπει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις ενός τρίτου οφειλέτη.⁵⁰

B. Ελληνικό δίκαιο

Για το ζήτημα των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του τρίτου οφειλέτη ή εκδότη αξιογράφου που υπόκειται σε εμπράγματη ασφάλεια το ελληνικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο περιέχει διαφορετικές ρυθμίσεις που όμως έχουν ως κοινό χαρακτηριστικό ότι το εφαρμοστέο δίκαιο στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του τρίτου δεν επηρεάζεται από την παροχή εμπράγματης ασφάλειας. Ειδικότερα, όπως προαναφέρθηκε, σύμφωνα με το άρθρο 14 § 2 Κανονισμού Ρώμη I, το δίκαιο που διέπει την απαίτηση η οποία είναι αντικείμενο εκχώρησης ή άλλης παροχής ασφάλειας καθορίζει το εκχωρητό της, τις σχέσεις μεταξύ ασφαλειολήπτη και οφειλέτη, τους όρους με τους οποίους μπορεί να γίνει επίκληση της εκχώρησης ή άλλης παροχής ασφάλειας έναντι του οφειλέτη και το εξοφλητικό αποτέλεσμα της παροχής του οφειλέτη.

Οι υποχρεώσεις από επιταγές, συναλλαγματικές και γραμμάτια σε διαταγή εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού Ρώμη I, σύμφωνα με το άρθρο 1 § 2 (δ) αυτού, και διέπονται από τους νόμους 5960/1933 και 5325/1932. Σύμφωνα με το άρθρο 73 ν. 5960/1933, οι υποχρεώσεις του εκδότη επιταγής διέπονται από το δίκαιο του τόπου υπογραφής, με την εξαίρεση των ζητημάτων που εμπίπτουν στο άρθρο 75 του ίδιου νόμου που ρυθμίζονται από το δίκαιο του τόπου όπου η επιταγή είναι πληρωτέα. Σύμφωνα με το άρθρο 92 ν. 5325/1932, τα αποτελέσματα των υποχρεώσεων του αποδέκτη συναλλαγματικής και του εκδότη γραμματίου σε διαταγή ρυθμίζονται από το δίκαιο της χώρας, όπου οι τίτλοι αυτοί είναι πληρωτέοι. Τα αποτελέσματα που παράγουν οι υπογραφές των άλλων υποχρεω από συναλλαγματική ή γραμμάτιο σε διαταγή (στους οποίους περιλαμβάνεται ο εκδότης συναλλαγματικής) ρυθμίζονται από το δίκαιο της χώρας όπου τέθηκαν οι υπογραφές

αυτές. Τα δίκαια αυτά δεν μεταβάλλονται λόγω της σύστασης ασφάλειας επί επιταγής, συναλλαγματικής ή γραμματίου σε διαταγή.

Τα δικαιώματα του ενεχυρού ή άλλου κατόχου εμπράγματος ασφάλειας επί μετοχής έναντι της εκδότριας εταιρείας, όπως ενδεικτικά το αν μπορεί να ασκήσει τα δικαιώματα ψήφου και τα δικαιώματα μειοψηφίας και το αν μπορεί να εισπράξει το μέρισμα διέπονται από τη *lex societatis*. Αντίστοιχα, τα δικαιώματα του ενεχυρού ή άλλου κατόχου εμπράγματος ασφάλειας επί ομολογίας έναντι του εκδότη των ομολογιών διέπονται από τη *lex causae* του ομολογιακού δανείου.

VIII. Επίδραση της έναρξης πτωχευτικής διαδικασίας στο εφαρμοστέο δίκαιο

A. Πρότυπος Νόμος

Αναγνωρίζοντας την ανάγκη βεβαιότητας ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο γενικά και ειδικότερα στην περίπτωση της αφερεγγυότητας του παρόχου, ο Πρότυπος Νόμος προβλέπει ότι, κατ' αρχήν, η έναρξη της αφερεγγυότητας δεν αλλάζει το εφαρμοστέο δίκαιο.⁵¹

Ωστόσο, αυτή η αρχή δεν φθάνει στο σημείο να αποκλείει την εφαρμογή του εφαρμοστέου δικαίου στην περίπτωση της αφερεγγυότητας (δηλαδή της *lex fori concursus*, του δικαίου της χώρας στην οποία διεξάγεται η διαδικασία αφερεγγυότητας) σε ζητήματα αναγκαστικού δικαίου αφερεγγυότητας, όπως η αποφυγή δόλιων ή προνομιακών συναλλαγών, η μεταχείριση των ενέγγυων πιστωτών, η κατάταξη των απαιτήσεων και η διανομή των εσόδων.⁵²

B. Ελληνικό δίκαιο

Σύμφωνα με το άρθρο 8 § 1 του Κανονισμού 2015/848 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας «[η] έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας δεν θίγει εμπράγματα δικαιώματα πιστωτών ή τρίτων επί πραγμάτων ή ασωμάτων αντικειμένων, κινητών ή ακινήτων, τόσο συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων όσο και περιουσιών, ως συνόλου που κατά καιρούς αλλάζει, ανηκόντων στον οφειλέτη και ευρισκόμενων σε άλλο κράτος μέλος κατά την έναρξη της διαδικασίας». Η διάταξη αυτή δεν εισάγει κανόνα σύγκρουσης, αλλά εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής της *lex concursus*, η οποία προσδιορίζεται στο άρθρο 7 του Κανονισμού ως το δίκαιο του κράτους μέλους έναρξης της διαδικασίας, σύμφωνα με την αρχή *lex fori concursus regit* *lex concursus*. Η ρύθμιση του άρθρου 8 συμπληρώνεται από το άρθρο 2 στοιχ. 9 του Κανονισμού που προσδιορίζει το πού θεωρείται ότι βρίσκονται διάφορα περιουσιακά στοιχεία για τις ανάγκες του Κανονισμού. Σύμφωνα με το άρθρο 8 § 4 του Κανονισμού, η παράγραφος 1 του άρθρου δεν κωλύει τις αγωγές αναγνώρισης της ακυρότητας ή ακυρώσεως ή κήρυξης του ανενεργού της δικαιοπραξίας κατά τη *lex concursus*.

Αντίστοιχες διατάξεις προβλέπονται για νομικά πρόσωπα, που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 2015/848, κατά το άρθρο 1 § 2 αυτού, σε οδηγίες και το αντίστοιχο εθνικό δίκαιο προσαρμογής. Συγκεκριμένα, το άρθρο

49. Νομοθετικός Οδηγός, παρ. 505.

50. Ό.α.

51. Πρότυπος Νόμος, άρθρ. 94.

52. Νομοθετικός Οδηγός, παρ. 500. Βλ. επίσης Σπύρος Β. Μπαζίνας και Γιώργος Ψαρουδάκης, Δικαιώματα εμπράγματος ασφάλειας σε περίπτωση πτώχευσης: σύγκριση ανάμεσα σε διεθνή νομοθετικά κείμενα και το ελληνικό πτωχευτικό δίκαιο, ΔΕΕ 7/2022 (ΕΤΟΣ 28ο), 869-888.

21 της οδηγίας 2001/24 για την εξυγίανση και την εκκαθάριση των πιστωτικών ιδρυμάτων, που εφαρμόζεται και σε επιχειρήσεις επενδύσεων και ορισμένα χρηματοοικονομικά ιδρύματα, περιέχει ρύθμιση αντίστοιχη με αυτήν του άρθρου 8 του Κανονισμού. Η ρύθμιση αυτή ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το άρθρο 22 ν. 3458/2006. Αντίστοιχη ρύθμιση περιλαμβάνεται και στο άρθρο 286 της οδηγίας 2009/138, σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριοτήτων ασφάλισης και αντασφάλισης (Φερεγγυότητα II), το οποίο ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το άρθρο 247 §§ 1-3 ν. 4364/2016.

ΙΧ. Γενικά θέματα ΙΔΔ

Α. Νομικός χαρακτηρισμός και εφαρμοστέοι κανόνες ΙΔΔ

1. Πρότυπος Νόμος

Ο Πρότυπος Νόμος βασίζεται στην υπόθεση ότι, σε περίπτωση δικαστικής ή άλλης διαδικασίας σε μια χώρα, ένα δικαστήριο ή άλλη αρχή θα εφαρμόσει το δικό του ουσιαστικό δίκαιο για να καθορίσει τον νομικό χαρακτήρα μιας συναλλαγής (δηλ. εάν είναι μια ασφαλισμένη πίστωση ή όχι) και ποιο είναι το πρακτικό θέμα (δηλαδή, εάν το θέμα σχετίζεται με την σύσταση, τα αποτελέσματα έναντι τρίτων, την σειρά προτεραιότητας ή την εκτέλεση μιας ασφαλισμένης απαίτησης).

Επιπλέον, ο Πρότυπος Νόμος βασίζεται στην υπόθεση ότι ένα δικαστήριο ή άλλη αρχή σε μια χώρα θα εφαρμόσει τους κανόνες ΙΔΔ αυτής της χώρας και το ουσιαστικό δίκαιο που εφαρμόζεται βάσει αυτών των κανόνων ΙΔΔ.

Βεβαίως, οι διατάξεις του Προτύπου Νόμου που αφορούν τα συμβατικά δικαιώματα και τις συμβατικές υποχρεώσεις των μερών μπορούν να εφαρμοστούν και από διαιτητικό δικαστήριο ως κανόνες δικαίου που επέλεξαν τα μέρη (ανεξάρτητα αν έχουν υιοθετηθεί από κάποια χώρα).⁵³ Επίσης, οι διατάξεις του Προτύπου Νόμου μπορούν να εφαρμοστούν ως το εφαρμοστέο δίκαιο σύμφωνα με τους κανόνες του ΙΔΔ που το διαιτητικό δικαστήριο επέλεξε.⁵⁴

Εν προκειμένω, ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η εκτέλεση της ασφαλισμένης απαίτησης με κάποια εναλλακτική μέθοδο επίλυσης διαφορών (διαπραγματεύσεις, διαμεσολάβηση ή διαιτησία). Ο Πρότυπος Νόμος προβλέπει ότι καμία διάταξη του δεν εμποδίζει αυτές τις εναλλακτικές μεθόδους επίλυσης διαφορών και βασίζεται στην αρχή ότι διαφορές που προκύπτουν από ασφαλισμένες πιστώσεις μπορούν να επιλυθούν ακόμη και με διαιτησία και μόνο στην εκτέλεση μιας διαιτητικής απόφασης, που καταδικάζει τον οφειλέτη να αποπληρώσει την ασφαλισμένη απαίτηση, σε ένα βεβαρημένο κινητό προκύπτουν ζητήματα προστασίας των δικαιωμάτων τρίτων, την οποία ο Πρότυπος Νόμος ρυθμίζει με μία σειρά διατάξεων.⁵⁵

2. Ελληνικό δίκαιο

Στο ελληνικό ΙΔΔ, όπως και στο ΙΔΔ άλλων κρατών της ηπειρωτικής Ευρώπης, έχουν διατυπωθεί διαφορετικές θεωρίες για την αντιμετώπιση του ζητήματος του νομικού χαρακτηρι-

σμού. Κατά μία θεωρία, οι όροι των κανόνων σύγκρουσης πρέπει να προσδιορίζονται με βάση την έννοια των ομόρων όρων στο εσωτερικό δίκαιο (νομικός χαρακτηρισμός *lege fori*).⁵⁶ Ωστόσο, η θεωρία του νομικού χαρακτηρισμού *lege fori* οδηγεί σε αδυναμία ρύθμισης αλλοδαπών θεσμών που δεν είναι γνωστοί στο ημεδαπό ουσιαστικό δίκαιο,⁵⁷ ενώ ο νομικός χαρακτηρισμός κατά τη *lex fori* είναι αδύνατος στην περίπτωση των ενωσιακών κανόνων ΙΔΔ και σ' αυτήν των διεθνών συμβάσεων, αφού οι κανόνες αυτοί πρέπει να ερμηνεύονται ομοιόμορφα και συνεπώς αυτόνομα.⁵⁸

Σύμφωνα με άλλη θεωρία, ο νομικός χαρακτηρισμός πρέπει να γίνεται σύμφωνα με το εφαρμοστέο δίκαιο (θεωρία της *lex causae*). Εναντίον της θεωρίας της *lex causae* προβάλλεται ότι η εφαρμογή της προϋποθέτει το λογικό σφάλμα της λήψεως του ζητουμένου, αφού ο προσδιορισμός του εφαρμοστέου δικαίου προϋποθέτει την εφαρμογή του κανόνα σύγκρουσης - επομένως και τον νομικό χαρακτηρισμό.⁵⁹ Ωστόσο, παρά την ορθή αυτή ένσταση, η *lex causae* έχει ρόλο στη διαδικασία του νομικού χαρακτηρισμού, ιδίως σε σχέση με την ελάσσονα πρόταση του δικανικού συλλογισμού.⁶⁰

Κατά την κρατούσα γνώμη στο ελληνικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, ο νομικός χαρακτηρισμός δεν πρέπει να γίνεται με βάση ορισμένο ουσιαστικό δίκαιο αλλά με την ερμηνεία του κανόνα σύγκρουσης.⁶¹ Η ερμηνεία αυτή βασίζεται στον σκοπό⁶² και στο σύστημα των κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.⁶³ Δεδομένου ότι το σύστημα των κανόνων σύγκρουσης πρέπει να ρυθμίζει όλες τις διεθνείς βιοτικές σχέσεις, οι όροι που χρησιμοποιούνται στους κανόνες αυτούς πρέπει να ερμηνεύονται κατά τρόπο ευρύτερο από ό,τι ερμηνεύονται οι ίδιοι όροι στο ουσιαστικό δίκαιο, λαμβάνοντας υπόψη τα πορίσματα του συγκριτικού δικαίου.⁶⁴

Σύμφωνα με το άρθρο 37 § 2 ν. 5016/2023 που ενσωματώνει στο ελληνικό δίκαιο το άρθρο 28 § 2 του Προτύπου Νόμου

56. Βλ. σχετικά Βρέλλη, στον ΑΚ Γεωργιάδη/Σταθόπουλου, 2^η έκδ., Εισαγωγικές παρατηρήσεις στο ΙΔΔ, αρ. 98.

57. Βλ. Κρίστη, ΙΔΔ γενικών μέρους, σ. 222-223· Μεταλληνό, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, 2^η έκδ., Εισαγωγικές παρατηρήσεις στα άρθρα 4-33 ΑΚ, αρ. 17.

58. Βλ. Παμπούκη, ΙΔΔ, αρ. 288-289· Μεταλληνό, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, 2^η έκδ., Εισαγωγικές παρατηρήσεις στα άρθρα 4-33 ΑΚ, αρ. 17.

59. Βλ. Κρίστη, ΙΔΔ γενικών μέρους, σ. 226· Ευρυγένη, ΙΔΔ, σ. 102-103· Ταγαρά, ΙΔΔ, σ. 26· Βούλγαρη, Το πρόβλημα του νομικού χαρακτηρισμού στο ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, τιμ. Τομ. Κρίστη, σ. 33-69, 52· Βρέλλη, στον ΑΚ Γεωργιάδη/Σταθόπουλου, 2^η έκδ., Εισαγωγικές παρατηρήσεις στο ΙΔΔ, αρ. 100· Μεταλληνό, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, 2^η έκδ., Εισαγωγικές παρατηρήσεις στα άρθρα 4-33 ΑΚ, αρ. 18.

60. Βλ. αντί άλλων για τον ρόλο της *lex causae* στον νομικό χαρακτηρισμό Μεταλληνό, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, 2^η έκδ., Εισαγωγικές παρατηρήσεις στα άρθρα 4-33 ΑΚ, αρ. 20-23.

61. Βλ. Κρίστη, ΙΔΔ γενικών μέρους, σ. 228-229· Μεταλληνό, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, 2^η έκδ., Εισαγωγικές παρατηρήσεις στα άρθρα 4-33 ΑΚ, αρ. 19.

62. Βλ. Βούλγαρη, Το πρόβλημα του νομικού χαρακτηρισμού στο ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, τιμ. Τομ. Κρίστη, σ. 33-69, 59-60.

63. Βλ. Μεταλληνό, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, 2^η έκδ., Εισαγωγικές παρατηρήσεις στα άρθρα 4-33 ΑΚ, αρ. 19.

64. Βλ. Ευρυγένη, ΙΔΔ, σ. 105-109· Βρέλλη, στον ΑΚ Γεωργιάδη/Σταθόπουλου, 2^η έκδ., Εισαγωγικές παρατηρήσεις στο ΙΔΔ, αρ. 102· Μεταλληνό, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, 2^η έκδ., Εισαγωγικές παρατηρήσεις στα άρθρα 4-33 ΑΚ, αρ. 19.

53. Πρότυπος Νόμος για την Διεθνή Εμπορική Διαιτησία, άρθρο 28, παρ. 1.

54. Πρότυπος Νόμος για την Διεθνή Εμπορική Διαιτησία, άρθρο 28, παρ. 2.

55. Βλ. Spyridon V. Bazinas, Enforcement of Security Interests in Securities under Uniform Law, Transnational Securities Law, Second Edition, Edited by Thomas Keijser, Oxford University Press, 2022, 4.89.

για την Διεθνή Εμπορική Διαιτησία, ελλείψει επιλογής των μερών, το διαιτητικό δικαστήριο εφαρμόζει το ουσιαστικό δίκαιο που υποδεικνύεται από τους κανόνες σύγκρουσης τους οποίους θεωρεί καταλληλότερους. Μεταξύ των κανόνων σύγκρουσης που μπορεί να επιλέξει το διαιτητικό συγκαταλέγονται και κανόνες σύγκρουσης μη κρατικής προέλευσης.⁶⁵ Κατά συνέπεια, αν σε περίπτωση διεθνούς διαιτησίας με έδρα στην Ελλάδα τα μέρη δεν έχουν επιλέξει εφαρμοστέο δίκαιο, το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί να επιλέξει ως εφαρμοστέους κανόνες σύγκρουσης τους κανόνες του Πρότυπου Νόμου. Πρέπει να σημειωθεί ωστόσο ότι το άρθρο 37 § 2 ν. 5016/2023 αποτελεί ενδοτικό δίκαιο και τα μέρη μπορούν να επιλέξουν άλλο κανόνα για τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δικαίου.⁶⁶ Αυτό συμβαίνει συνήθως όταν τα μέρη υιοθετούν ορισμένο κανονισμό διαιτησίας που ρυθμίζει τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δικαίου ελλείψει επιλογής των μερών. Οι γνωστότεροι κανονισμοί διεθνούς διαιτησίας προβλέπουν ότι, ελλείψει επιλογής εφαρμοστέου δικαίου από τα μέρη, το διαιτητικό δικαστήριο θα εφαρμόσει τους κανόνες δικαίου που κρίνει αρμόζοντες.⁶⁷ Κατά συνέπεια, η δυνατότητα εφαρμογής του Πρότυπου Νόμου έχει περιορισμένη πρακτική σημασία, επειδή απαιτείται τα μέρη να μην έχουν επιλέξει εφαρμοστέο δίκαιο και ταυτόχρονα να μην έχουν υιοθετήσει κανονισμό διαιτησίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 § 4 ν. 5016/2023, «[δ]εκτική υπαγωγής στη διαιτησία είναι κάθε διαφορά, εκτός αν ο νόμος το απαγορεύει». Δεν υπάρχει στο ελληνικό δίκαιο κανόνας που να απαγορεύει την υποβολή διαφορών σχετικά με την εμπράγματη ασφάλεια σε διαιτησία. Επομένως, οι διαφορές αυτές είναι διαιτητέσιμες. Ωστόσο, η διαιτητική συμφωνία δεσμεύει κατ' αρχήν⁶⁸ μόνο τα μέρη της. Κατά συνέπεια, ακόμα και αν ασφαλειοδότης και ασφαλειολήπτης υπαγάγουν τις μεταξύ τους διαφορές σε διαιτησία, η συμφωνία αυτή δεν επηρεάζει τρίτους, όπως ενδεικτικά άλλους πιστωτές που τυχόν διεκδικούν εν όλω ή εν μέρει το προϊόν της ρευστοποίησης της ασφάλειας.

Β. Κατοικία του παρόχου

1. Πρότυπος Νόμος

Όπως αναφέρθηκε ήδη, ο Πρότυπος Νόμος ορίζει την κατοικία του παρόχου (ασφαλειοδότη) με αναφορά: (α) χώρα στην οποία βρίσκεται ο πάροχος έχει δραστηριότητα, αν έχει, (β) στην χώρα από την οποία ασκείται η κεντρική διοίκηση της δραστηριότητας του παρόχου, αν ο πάροχος έχει δραστηριότητας σε περισσότερες χώρες, και (γ) στη συνήθη κατοικία του παρόχου, σε περίπτωση που ο πάροχος δεν έχει δραστηριότητα.⁶⁹

Αν ένα πρόσωπο έχει συνήθη διαμονή σε μία χώρα και τόπο δραστηριότητας σε μια άλλη χώρα, θεωρείται ότι βρίσκεται στην τελευταία αυτή χώρα, ακόμη και αν η συγκεκριμένη συναλλαγή με την οποία δημιουργείται το δικαίωμα ασφάλειας είναι για προσωπικούς, οικογενειακούς ή οικιακούς σκοπούς που δεν σχετίζονται με τις εμπορικές δραστηριότητες αυτού του προσώπου. Ο όρος «χώρα δραστηριότητας» χρησιμοποιείται με ευρεία έννοια για να σημαίνει τον τόπο στον οποίο ο πάροχος ασκεί τις δραστηριότητές του (όχι απαραίτητα εμπορικές δραστηριότητες). Έτσι, η χώρα όπου ένα κοινωφελές ίδρυμα έχει τις δραστηριότητές του είναι η χώρα στην οποία το ίδρυμα πραγματικά δραστηριοποιείται.⁷⁰

Ο όρος «χώρα κεντρικής διοίκησης» αναφέρεται στην πραγματική έδρα, σε αντίθεση με την καταστατική έδρα, ενός νομικού προσώπου. Αυτός ο όρος ερμηνεύεται γενικά ότι είναι ο ίδιος με το κέντρο των κύριων συμφερόντων, που είναι ο τόπος στον οποίο είναι πιθανό να κινηθεί η κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας σε σχέση με τον παραχωρητή. Αυτή η προσέγγιση ελαχιστοποιεί τον κίνδυνο σύγκρουσης μεταξύ του δικαίου που διέπει την αφερεγγυότητα και του δικαίου που διέπει τα εμπράγματα δικαιώματα ασφάλειας και επομένως τον κίνδυνο να αλλάξει το δίκαιο που ισχύει για αυτά ως αποτέλεσμα της κήρυξης της αφερεγγυότητας του παρόχου.⁷¹

2. Ελληνικό δίκαιο

Κατά το ελληνικό δίκαιο η συνήθης διαμονή (που στο ελληνικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο έχει υποκαταστήσει ως σύνδεσμος την κατοικία⁷²) έχει πολύ περιορισμένο ρόλο στο δίκαιο της εμπράγματης ασφάλειας λόγω της κυριαρχίας του συνδέσμου της τοποθεσίας του πράγματος και άλλων συνδέσμων που δεν εξαρτώνται από τη συνήθη διαμονή, όπως ενδεικτικά η καταστατική έδρα της εταιρείας για το ενέχυρο επί ονομαστικών μετοχών που δεν κατέχονται μέσω ενδιαμέσων. Ο σύνδεσμος της συνήθους διαμονής του ασφαλειοδότη χρησιμοποιείται στην εμπράγματη ασφάλεια επί απαιτήσεων για τις σχέσεις ασφαλειοδότη και ασφαλειολήπτη, εφόσον δεν υπάρχει επιλογή εφαρμοστέου δικαίου (με την επιφύλαξη του άρθρου 4 § 3 του Κανονισμού Ρώμη Ι) και, σύμφωνα με την υιοθετούμενη στο παρόν γνώμη, στις επιπτώσεις της εκχώρησης ή ενέχυρου απαίτησης έναντι τρίτων. Αν ο ασφαλειοδότης είναι νομικό πρόσωπο, ο σύνδεσμος της συνήθους διαμονής υποκαθίσταται από τον σύνδεσμο της χώρας της κεντρικής διοίκησής του ή αν πρόκειται για απαίτηση που έχει προκύψει από τη λειτουργία υποκαταστήματος από τη χώρα όπου βρίσκεται το υποκατάστημα.

Γ. Χρόνος για τον καθορισμό της κατοικίας του παρόχου ή του τόπου των κινητών

1. Πρότυπος Νόμος

Όταν τα βεβαρημένα περιουσιακά στοιχεία ή ο πάροχος μετακινείται από τη μια χώρα σε μια άλλη, τίθεται το ζήτημα ως προς το ποια τοποθεσία είναι σχετική για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου σε ένα ενέχυρο. Όπως ήδη αναφέρθηκε, σύμφωνα με το Πρότυπο Νόμο, ο σχετικός χρόνος για τον προσδιορισμό της θέσης των βεβαρημένων κινητών ή του παρόχου είναι διαφορετικός ανάλογα με το ζήτημα που τίθεται σε κάθε περίπτωση.⁷³

65. Για το συναφές ζήτημα ότι το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί αντί των κανόνων σύγκρουσης ορισμένου κράτους να εφαρμόσει τις γενικές αρχές του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου διεθνώς, βλ. *Μεταλλήνο* σε Παμπούκη (επιμ.), *Διαιτησία, Διεθνής Εμπορική, Εσωτερική, Επενδυτική*, αρ. 929.

66. Βλ. *Καλαβρό*, *Διεθνής Εμπορική Διαιτησία* Ι, 2^η έκδ., άρθρο 37, αρ. 92· *id.*, *Το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο της Διεθνούς Διαιτησίας*, αρ. 486· *Μεταλλήνο* σε Παμπούκη (επιμ.), *Διαιτησία, Διεθνής Εμπορική, Εσωτερική, Επενδυτική*, αρ. 928.

67. Βλ. άρθρο 21 § 1 (β) των κανόνων του ICC, άρθρο 22 § 3 (β) των κανόνων του LCIA και άρθρο 35 § 1 (β) των κανόνων της UNCITRAL.

68. Για τις περιορισμένες περιπτώσεις δέσμευσης τρίτων από τη διαιτητική συμφωνία βλ. αντί άλλων *Βασαρδάνη* σε Παμπούκη (επιμ.), *Διαιτησία, Διεθνής Εμπορική, Εσωτερική, Επενδυτική*, αρ. 400-419.

69. Πρότυπος Νόμος, άρθρ. 90.

70. Νομοθετικός Οδηγός, παρ. 488.

71. Ό.α., παρ. 489.

72. Βλ. *Μεταλλήνος*, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, 2^η έκδ., άρθρ. 30, αρ. 4.

73. Πρότυπος Νόμος, άρθρ. 91.

Έτσι, για ζητήματα σύστασης, ο σχετικός χρόνος είναι ο χρόνος της υποτιθέμενης σύστασης του ενεχύρου. Αυτό σημαίνει ότι, εάν ένα ενέχυρο συστάθηκε έγκυρα σύμφωνα με το δικαίωμα της χώρας Α όταν το κινητό ή ο παραχωρητής βρισκόταν εκεί, το δικαίωμα της χώρας Α θα συνεχίσει να ισχύει και, ως εκ τούτου, το ενέχυρο θα συνεχίσει να ισχύει ακόμη και μετά τη μεταφορά του κινητού ή του παρόχου στη δικαιοδοσία Β είτε έχουν ικανοποιηθεί οι απαιτήσεις δημιουργίας του δικαίου της χώρας Β, είτε όχι.⁷⁴

Ωστόσο, για θέματα εγκυρότητας έναντι τρίτων και προτεραιότητας, σύμφωνα με το Πρότυπο Νόμο, το εφαρμοστέο δικαίωμα θα είναι αυτό της τοποθεσίας του κινητού ή του παρόχου «τη χρονική στιγμή κατά την οποία προκύπτει το ζήτημα». Αυτή είναι η στιγμή της εμφάνισης του γεγονότος που δημιουργεί την ανάγκη καθορισμού του δικαίου που θα διέπει θέματα εγκυρότητας έναντι τρίτων και προτεραιότητας.

Για παράδειγμα, εάν μια διαδικασία αφερεγγυότητας ξεκινήσει στην χώρα Β σε σχέση με ένα πάροχο που εδρεύει στην χώρα Α κατά τη στιγμή της σύστασης ενός ενεχύρου σε μια απαίτηση, το εφαρμοστέο δικαίωμα για την εγκυρότητα του ενεχύρου έναντι τρίτων θα είναι το δικαίωμα της χώρας Β εάν κατά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας ο πάροχος εδρεύει στην χώρα Β. Ως αποτέλεσμα, για να είναι το ενέχυρο έγκυρο έναντι του συνδίκου, πρέπει να έχουν εκπληρωθεί οι προϋποθέσεις της εγκυρότητας του ενεχύρου έναντι τρίτων του δικαίου της χώρας Β πριν από την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας.⁷⁵

2. Ελληνικό δικαίωμα

Κατά το ελληνικό δικαίωμα, όπως προαναφέρθηκε, με την επιφύλαξη των πραγμάτων που βρίσκονται υπό διαμετακόμιση, κρίσιμος για τη σύσταση, κατάργηση ή μετάθεση δικαιώματος επί κινητού είναι ο τόπος όπου βρίσκεται το κινητό κατά τον χρόνο που λαμβάνει χώρα η σύσταση, κατάργηση ή μετάθεση. Ο ίδιος κανόνας ισχύει αναλόγως και σε σχέση με άλλους κανόνες σύγκρουσης. Ενδεικτικά, κρίσιμη για τη σύσταση εμπράγματος δικαιώματος επί πλοίου είναι η σημαία του πλοίου κατά τη σύσταση, ενώ η σύσταση ενεχύρου επί αξιογράφων κρίνεται από το δικαίωμα του τόπου του σχετικού ενδιαμέσου κατά τη σύσταση αυτή.

Ωστόσο, η τυχόν ακυρότητα, ακυρωσία ή το ανενεργό της σύστασης ή μετάθεσης εμπραγμάτων δικαιώματος ως επιβλαβούς για όλους τους πιστωτές δικαιοπραξίας διέπεται σύμφωνα με το άρθρο 7 § 2 (ιγ) του Κανονισμού 2015/848 από το δικαίωμα του κράτους μέλους έναρξης της διαδικασίας, το οποίο σύμφωνα με το άρθρο 3 του Κανονισμού είναι το κράτος μέλος, στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των κύριων συμφερόντων ή, επί δευτερευουσας διαδικασίας, η εγκατάσταση του οφειλέτη κατά τον χρόνο έναρξης της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Σε περίπτωση λοιπόν μεταβολής του κέντρου των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη, ενδέχεται η ακυρότητα, ακυρωσία ή το ανενεργό της σύστασης του εμπράγματος δικαιώματος να κριθεί κατά διαφορετικό δικαίωμα από αυτό του κέντρου των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη κατά τον χρόνο της σύστασης αυτής. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 16 του Κανονισμού, το άρθρο 7 § 2 (ιγ) δεν ισχύει εάν αυτός ο οποίος επωφεληθήκε δικαιοπραξίας επιβλαβούς για το σύνολο των πιστωτών προσκομίσει απόδειξη ότι: α) η δικαιοπραξία αυτή διέπεται από

το δικαίωμα κράτους μέλους άλλου από το κράτος έναρξης· και β) ότι το δικαίωμα του κράτους μέλους αυτού δεν παρέχει στη συγκεκριμένη περίπτωση κανένα μέσο προσβολής της δικαιοπραξίας αυτής. Επομένως, αν οφειλέτης με κέντρο κυρίων συμφερόντων στην Ελλάδα συστήσει ενέχυρο επί ενσώματων αντικειμένων που βρίσκονται στη Βουλγαρία, στη συνέχεια μεταφέρει το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του στο Βέλγιο όπου και υπαχθεί σε διαδικασία αφερεγγυότητας, η σύσταση μπορεί να κριθεί άκυρη, ακυρώσιμη ή ανενεργή μόνο αν πάσχει τόσο κατά το βελγικό όσο και κατά το βουλγαρικό δικαίωμα.

Δ. Αλλαγή του εφαρμοστέου δικαίου λόγω αλλαγής του τόπου του παρόχου ή του ενεχυρασθέντος κινητού

1. Πρότυπος Νόμος

Παρόλο που αυτό το ζήτημα εξετάζεται από τον Πρότυπο Νόμο στο κεφάλαιο για την εγκυρότητα του ενεχύρου έναντι τρίτων ως ζήτημα συνέχειας αυτής της εγκυρότητας, θα πρέπει επίσης να συζητηθεί σε αυτό το πλαίσιο καθώς σχετίζεται με την αλλαγή του εφαρμοστέου δικαίου.

Εάν το εφαρμοστέο δικαίωμα αλλάξει, ως αποτέλεσμα αλλαγής της τοποθεσίας του κινητού ή του παρόχου, το ενέχυρο παραμένει έγκυρο έναντι τρίτων μέχρι το νωρίτερο: (α) του χρόνου που η εγκυρότητα έναντι τρίτων θα είχε λήξει σύμφωνα με το προηγούμενο εφαρμοστέο δικαίωμα, και (β) ένα σύντομο χρονικό διάστημα μετά την αλλαγή του εφαρμοστέου δικαίου ως αποτέλεσμα αλλαγής της τοποθεσίας του περιουσιακού στοιχείου ή του παρόχου.⁷⁶

Εάν το ενέχυρο ισχύει αδιάλειπτα έναντι τρίτων σύμφωνα με αυτόν τον κανόνα, η εγκυρότητα του έναντι τρίτων και, ενδεχομένως, η προτεραιότητά του χρονολογείται από την ημερομηνία που συστάθηκε για πρώτη φορά σύμφωνα με το πρώτο εφαρμοστέο δικαίωμα.⁷⁷

Η χρονική περίοδος θα πρέπει να είναι επαρκής ώστε να επιτρέπει στον ενέγγυο πιστωτή να ενημερωθεί για την αλλαγή του εφαρμοστέου και να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσει τη συνέχεια της εγκυρότητας του ενεχύρου έναντι τρίτων (π.χ. 45-60 ημέρες).⁷⁸

2. Ελληνικό δικαίωμα

Κατά το ελληνικό δικαίωμα, όπως προαναφέρθηκε, σε περίπτωση μετακίνησης κινητού που είναι αντικείμενο εμπράγματης ασφάλειας σε άλλη χώρα, το δικαίωμα εξακολουθεί να ισχύει και μετά από τη μεταφορά του πράγματος, εφόσον κατά το δικαίωμα της νέας τοποθεσίας αναγνωρίζεται ίδιο δικαίωμα ή αντίστοιχο δικαίωμα κατά τη μέθοδο της προσαρμογής και μόνο αν δεν προβλέπεται κανένα αντίστοιχο δικαίωμα στο δικαίωμα της νέας τοποθεσίας του πράγματος, το δικαίωμα καταλύεται. Δεν προβλέπεται προθεσμία για την τήρηση των διατυπώσεων της χώρας στην οποία μετακινείται το πράγμα για τη διατήρηση του δικαιώματος σε ισχύ και κατά συνέπεια πρέπει ο δικαιούχος να μεριμνήσει σχετικά πριν ακόμα από τη μετακίνηση.

Ε. Renvoi

1. Πρότυπος Νόμος

Προκειμένου να αποφευχθεί η κυκλικότητα, η αβεβαιότητα ως προς το εφαρμοστέο δικαίωμα στο ενέχυρο και ένα αποτέλεσμα

74. Νομοθετικός Οδηγός, παρ. 491 και 492.

75. Ό.α.

76. Πρότυπος Νόμος, άρθρ. 23, παρ. 1.

77. Πρότυπος Νόμος, άρθρ. 23, παρ. 2.

78. Νομοθετικός Οδηγός, παρ. 132.

που θα ήταν αντίθετο με τις προσδοκίες των μερών, ο Πρότυπος Νόμος εξαιρεί το *renvoi*. Επομένως, η αναφορά στο δικαιο μιας χώρας αφορά τους κανόνες ουσιαστικού δικαίου (όχι τους κανόνες ΙΔΔ) αυτής της χώρας (για μια εξαίρεση στην περίπτωση μιας ομοσπονδιακής χώρας, βλ. ΙΧ.Ζ. παρακάτω).

2. Ελληνικό δικαιο

Κατά το ελληνικό δικαιο αποκλείεται επίσης η παραπομπή (τόσο η αναπαραπομπή όσο και η περαιτέρω παραπομπή)⁷⁹ με περιορισμένες εξαιρέσεις που δεν εφαρμόζονται στο ζήτημα του προσδιορισμού του εφαρμοστέου δικαίου στην εμπράγματη ασφάλεια.

ΣΤ. Αναγκαστικοί κανόνες και δημόσια τάξη

1. Πρότυπος Νόμος

Ακολουθώντας γενικά αποδεκτές αρχές του ΙΔΔ, ο Πρότυπος Νόμος προβλέπει ότι το *forum* μπορεί να αποκλείσει την εφαρμογή διάταξης του εφαρμοστέου δικαίου που είναι προδήλως αντίθετη με τη δημόσια τάξη του ή υπερισχύοντες αναγκαστικού δικαίου κανόνες δικαίου.⁸⁰

Για παράδειγμα, εάν σύμφωνα με το δικαιο του *forum* (είτε γενικές έννοιες της δικαιοσύνης είτε ειδικές νομοθετικές διατάξεις) δεν μπορεί να δημιουργηθεί ενέχυρο σε μισθούς ή συντάξεις (καθόλου ή μέχρι ένα ορισμένο ποσό), το φόρουμ μπορεί να αρνηθεί να αναγνωρίσει την εγκυρότητα ενός ενεχύρου, ακόμη κι αν συστάθηκε εγκύτως σύμφωνα με το εφαρμοστέο αλλοδαπό δικαιο.

Το *forum* μπορεί να το πράξει ακόμη και αν ένα ενέχυρο είναι αντίθετο με υπερισχύοντες κανόνες αναγκαστικού δικαίου ή τη δημόσια τάξη άλλης χώρας που συνδέεται στενά με μια ασφαλισμένη πίστωση.⁸¹ Αυτοί οι κανόνες ισχύουν γενικά όχι μόνο για δικαστικές διαδικασίες στο *forum* αλλά και για διαιτητικές διαδικασίες.⁸²

Ωστόσο, για να αποφευχθεί η υπονόμηση της βεβαιότητας ως προς το εφαρμοστέο δικαιο στην εγκυρότητα ενός ενεχύρου έναντι τρίτων και την προτεραιότητα, ένα πολιτικό ή διαιτητικό δικαστήριο στο *forum* δεν μπορεί να εφαρμόζει τους δικούς του κανόνες εγκυρότητας έναντι τρίτων και προτεραιότητας στη θέση των εκτοπισμένων διατάξεων του εφαρμοστέου δικαίου. Πρέπει να εφαρμόζει άλλες διατάξεις εγκυρότητας έναντι τρίτων και προτεραιότητας του εφαρμοστέου δικαίου.⁸³

2. Ελληνικό δικαιο

Κατά το ελληνικό δικαιο υπάρχουν δύο διαφορετικές μέθοδοι για την εφαρμογή των επιτακτικών αξιολογήσεων του σε σχέσεις με στοιχεία αλλοδαπότητας, οι κανόνες αμέσου εφαρμογής και η επιφύλαξη της δημόσιας τάξης. Οι κανόνες αμέσου εφαρμογής ή, κατά την ορολογία του Κανονισμού Ρώμη Ι (άρθρο 9), υπερισχύουσες διατάξεις αναγκαστικού δικαίου του ημεδαπού δικαίου εφαρμόζονται σύμφωνα με το πεδίο εφαρμογής τους ανεξάρτητα από το δικαιο που είναι εφαρμοστέο κατά τους κανόνες σύγκρουσης. Η εφαρμογή αλλοδαπών υπερισχύουσών διατάξεων αναγκαστικού δικαίου προβλέπεται από τον Κανονισμό Ρώμη Ι, αλλά είναι δυνατή για

τον δικαστή, ενώ προϋπόθεση για την εφαρμογή τους είναι αφ' ενός να πρόκειται για διατάξεις του κράτους όπου πρέπει να εκπληρωθούν ή έχουν εκπληρωθεί οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση και αφ' ετέρου οι εν λόγω διατάξεις να καθιστούν παράνομη την εκτέλεση της σύμβασης. Τα διαιτητικά δικαστήρια δεν έχουν *forum*, όμως πρέπει να εξετάζουν το κατά πόσο πρέπει να εφαρμόσουν τους κανόνες αμέσου εφαρμογής της έδρας τους ή και των κρατών της πιθανής εκτέλεσής τους, στο μέτρο που η μη εφαρμογή των κανόνων αυτών μπορεί να οδηγήσει στην ακύρωση ή κατά περίπτωση στη μη αναγνώριση της απόφασης που θα εκδοθεί.⁸⁴

Σε αντίθεση με τους κανόνες αμέσου εφαρμογής που προηγούνται κατά την εφαρμογή των κανόνων σύγκρουσης, η επιφύλαξη της δημόσιας τάξης έπεται και θέτει όριο στην εφαρμογή του αλλοδαπού ουσιαστικού δικαίου που προσδιορίζεται σύμφωνα με τους κανόνες σύγκρουσης, εφόσον η εφαρμογή αυτή αντίκειται σε θεμελιώδεις αρχές του ημεδαπού δικαίου σε σημείο που η εφαρμογή αυτή να μην είναι ανεκτή από την ημεδαπή έννομη τάξη.⁸⁵ Η εφαρμογή συνεπώς διάταξης του δικαίου της χώρας που καθορίζεται από τους κανόνες σύγκρουσης αποκλείεται αν η εφαρμογή αυτή είναι προδήλως ασυμβίβαστη με τη δημόσια τάξη του *forum* (άρθρο 33 ΑΚ, άρθρο 21 Κανονισμού Ρώμη Ι). Η ελληνική νομολογία ορθά επικαλείται σπάνια την επιφύλαξη της δημόσιας τάξης, ιδίως σε θέματα περιουσιακού δικαίου.⁸⁶ Στο πεδίο του δικαίου της εμπράγματης ασφάλειας γίνεται δεκτό ότι δεν προσκρούει στη δημόσια τάξη η εφαρμογή δικαίου που δεν απαγορεύει τη *lex commissoria*.⁸⁷ Τα διαιτητικά δικαστήρια γίνεται δεκτό ότι δεσμεύονται από τη λεγόμενη αληθώς διεθνή δημόσια τάξη που αποτελείται από γενικά παραδεδογμένες αρχές, όπως ενδεικτικά η απαγόρευση της διαφθοράς,⁸⁸ αλλά πρέπει να εξετάζουν και την εφαρμογή της δημόσιας τάξης της έδρας τους και ενδεχομένως των χωρών πιθανής εκτέλεσης της διαιτητικής απόφασης, προκειμένου να αποφύγουν τον κίνδυνο ακύρωσης ή μη αναγνώρισης της απόφασης.⁸⁹

Ζ. Ρήτρα ομοσπονδιακού κράτους

1. Πρότυπος Νόμος

Ο Πρότυπος Νόμος ασχολείται με το εφαρμοστέο δικαιο όταν η χώρα της οποίας το δικαιο εφαρμόζεται σε ένα ζήτημα έχει δύο ή περισσότερες εδαφικές ενότητες ή δικαιοδοσίες, καθένα από τις οποίες έχει το δικό της ουσιαστικό δικαιο και πιθανώς τους δικούς της κανόνες σύγκρουσης νόμων (π.χ. ένα ομοσπονδιακό κράτος).⁹⁰

79. Βλ. άρθρο 32 ΑΚ και άρθρο 20 Κανονισμού Ρώμη Ι.

80. Πρότυπος Νόμος, άρθρ. 93, παρ. 1 και 3.

81. Πρότυπος Νόμος, άρθρ. 93, παρ. 2 και 4.

82. Πρότυπος Νόμος, άρθρ. 93, παρ. 5.

83. Πρότυπος Νόμος, άρθρ. 93, παρ. 6.

84. Βλ. σχετικά αντί άλλων *Μεταλληνό*, σε Παμπούκη (επιμ.), Διαιτησία, Διεθνής Εμπορική, Εσωτερική, Επενδυτική, αρ. 917.

85. *Κρίσιπης*, ΙΔΔ Γενικόν Μέρος, σ. 357-358· *Μεταλληνός*, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, 2^η έκδ., άρθρ. 33, αρ. 1.

86. Για την περιπτώσιολογία της επίκλησης της επιφύλαξης της δημόσιας τάξης βλ. *Μεταλληνό*, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, 2^η έκδ., άρθρ. 33, αρ. 17-39.

87. Βλ. *Βρέλλη*, Γνμδ., ΕΕμπΔ 1989, σ. 157-159· *Μεταλληνό*, σε Γεωργιάδη ΣΕΑΚ, 2^η έκδ., άρθρ. 33, αρ. 20.

88. Βλ. για την έννοια της αληθώς διεθνούς δημόσιας τάξης *Παμπούκη*, ΙΔΔ, αρ. 408· τον *ίδιο*, Η *lex mercatoria* ως εφαρμοστέο δικαιο στις διεθνείς συμβατικές ενοχές, αρ. 87Β και 106· *Μεταλληνό*, σε Παμπούκη (επιμ.), Διαιτησία, Διεθνής Εμπορική, Εσωτερική, Επενδυτική, αρ. 913.

89. Βλ. αντί άλλων *Μεταλληνό*, σε Παμπούκη (επιμ.), Διαιτησία, Διεθνής Εμπορική, Εσωτερική, Επενδυτική, αρ. 914-916.

90. Πρότυπος Νόμος, άρθρ. 95.

Ο Πρότυπος Νόμος προβλέπει ότι η αναφορά στο δικαίωμα ενός ομοσπονδιακού κράτους είναι κατ' αρχήν αναφορά στο εφαρμοστέο δικαίωμα στη σχετική ενότητα και όχι στους κανόνες ΙΔΔ (αποκλεισμός του *renvoi*). Για παράδειγμα, στην περίπτωση ενός ενεχύρου σε απαίτηση που δημιουργήθηκε από πάροχο με την κεντρική του διοίκηση στην πολιτεία Α, σε αυτό το ενέχυρο θα εφαρμοστεί καταρχήν το δικαίωμα της πολιτείας Α.

Ωστόσο, εάν οι εσωτερικοί κανόνες ΙΔΔ του ομοσπονδιακού κράτους ή, ελλείψει τέτοιων κανόνων, της σχετικής πολιτείας, παραπέμπουν τα ενέχυρα στο δικαίωμα που ισχύει σε άλλη πολιτεία αυτού του ομοσπονδιακού κράτους, το ουσιαστικό δικαίωμα αυτής της άλλης πολιτείας θα είναι το εφαρμοστέο δικαίωμα (εσωτερική *renvoi*). Στο προαναφερθέν παράδειγμα, εάν η πολιτεία Α έχει κανόνα ΙΔΔ βάσει του οποίου το εφαρμοστέο δικαίωμα είναι το δικαίωμα της καταστατικής έδρας του παρόχου και ο τόπος αυτός βρίσκεται στην πολιτεία Β, θα εφαρμοστεί το ουσιαστικό δικαίωμα της πολιτείας Β.

Ο σκοπός αυτής της εξαίρεσης από τον κανόνα αποκλεισμού του *renvoi* είναι να διασφαλίσει ότι, όταν το εφαρμοστέο δικαίωμα είναι εκείνο μιας πολιτείας ενός ομοσπονδιακού κράτους, ένα δικαστήριο σε μια χώρα άλλη από αυτή την ομοσπονδιακή χώρα θα εφαρμόζει το ουσιαστικό δικαίωμα της ίδιας πολιτείας όπως ένα δικαστήριο σε αυτό το ομοσπονδιακό κράτος βάσει των εσωτερικών του κανόνων ΙΔΔ.

2. Ελληνικό δικαίωμα

Στο ελληνικό δικαίωμα ρητή ρύθμιση του ζητήματος των διαφορετικών εφαρμοστέων δικαίων στις εδαφικές ενότητες ενός κράτους περιέχουν μόνο οι ενωσιακοί κανονισμοί και οι διεθνείς συμβάσεις που έχει κυρώσει η Ελλάδα αλλά όχι το αυτόνομο ελληνικό δικαίωμα.

Το άρθρο 22 παρ. 1 του Κανονισμού Ρώμη Ι προβλέπει ότι «[σ]ε περίπτωση που ένα κράτος αποτελείται από περισσότερες εδαφικές ενότητες και κάθε μία έχει τους δικούς της κανόνες σχετικά με τις συμβατικές ενοχές, κάθε εδαφική ενότητα θεωρείται ως χώρα για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό». Ως εκ τούτου, ο Κανονισμός Ρώμη Ι δεν αφήνει περιθώριο για την εφαρμογή των κανόνων σύγκρουσης της αλλοδαπής πολιτείας που έχει περισσότερες εδαφικές ενότητες με διαφορετικά ουσιαστικά δίκαια.

Χ. Συμπεράσματα

Αναγνωρίζοντας τη σημασία των κανόνων ΙΔΔ, ο Πρότυπος Νόμος περιέχει ένα ολοκληρωμένο σύνολο κανόνων ΙΔΔ που αφορούν το εφαρμοστέο δικαίωμα στα δικαιώματα εμπράγματος ασφαλείας σε όλους τους τύπους κινητών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Πρότυπου Νόμου (ενέχυρο, καταπιστευ-

τική μεταβίβαση κυριότητας κινητού, καταπιστευτική εκχώρηση απαιτήσεως, παρακράτηση κυριότητας κινητού). Το ελληνικό ουσιαστικό δικαίωμα του ενεχύρου και άλλων ανάλογων ασφαλιστικών δικαιωμάτων δεν περιέχεται σε ένα νόμο αλλά σε μία σειρά από νόμους. Το ίδιο ισχύει και για τους κανόνες ΙΔΔ σε αυτά τα θέματα.

Σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες ΙΔΔ του Πρότυπου Νόμου, η σύσταση, τα αποτελέσματα έναντι τρίτων, η προτεραιότητα και η εκτέλεση μιας ασφαλισμένης απαίτησης στην περίπτωση ενός ενεχύρου σε ένα ενσώματο κινητό παραπέμπονται στο δικαίωμα της χώρας στην οποία βρίσκεται το περιουσιακό στοιχείο (*lex situs*) και, σε περίπτωση ενεχύρου σε απαίτηση η άυλο κινητό (πλην εξαιρέσεων), τα ζητήματα αυτά παραπέμπονται στο δικαίωμα της χώρας στην οποία έχει την έδρα η την συνήθη διαμονή του ο πάροχος.

Περαιτέρω, σύμφωνα με ειδικούς κανόνες ΙΔΔ του Προτύπου Νόμου, το εφαρμοστέο δικαίωμα σε αυτά τα ζητήματα για άλλους τύπους κινητών διαφέρει. Για παράδειγμα, το εφαρμοστέο σε αυτά τα ζητήματα δικαίωμα: (α) για το ενέχυρο σε κινητά που καλύπτονται από μία φορτωτική είναι το δικαίωμα της χώρας στην οποία βρίσκεται η φορτωτική, (β) για το ενέχυρο σε τραπεζικό λογαριασμό είναι το δικαίωμα της χώρας στην οποία έχει την έδρα της η τράπεζα στην οποία τηρείται ο λογαριασμός, (γ) για το ενέχυρο σε δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας είναι, ανάλογα με το ζήτημα, το δικαίωμα της χώρας στην οποία αυτά προστατεύονται ή το δικαίωμα της έδρας του παρόχου, και (δ) για το ενέχυρο σε μετοχές είναι το δικαίωμα της χώρας σύμφωνα με το οποίο συστάθηκε ο εκδότης και για το ενέχυρο ομολόγων το δικαίωμα της χώρας που διέπει τα ομόλογα.

Σε σχέση με το ελληνικό ιδιωτικό διεθνές δικαίωμα, η αποσπασματικότητα της ρύθμισης από διατάξεις διαφορετικής προέλευσης και ιστορικής καταγωγής, δημιουργεί προβλήματα που οδηγούν σε ανασφάλεια δικαίου και παρεμποδίζουν τις διεθνείς συναλλαγές. Η άκαμπτη εφαρμογή του κανόνα της *lex rei sitae* σύμφωνα με το άρθρο 27 ΑΚ δημιουργεί προβλήματα στην περίπτωση μεταφορικών μέσων (πλην των πλοίων και αεροσκαφών που ρυθμίζονται ειδικά), των μηχανημάτων που από τον προορισμό τους χρησιμοποιούνται προσωρινά σε κάποιον τόπο και των πραγμάτων υπό διαμετακόμιση. Στη βιβλιογραφία γίνονται προσπάθειες να αντιμετωπιστούν ερμηνευτικά τα προβλήματα αυτά, όμως χωρίς ρητή ρύθμιση ή παγιωμένη νομολογία, δεν μπορεί να υπάρξει η αναγκαία για τις συναλλαγές βεβαιότητα δικαίου.

Σε σχέση με την όλο και σημαντικότερη ασφάλεια επί απαιτήσεων, το νομοθετικό κενό στο ζήτημα των αποτελεσμάτων της εκχώρησης ή του ενεχύρου απαίτησης έναντι τρίτων, γεννά δυσκολίες στις συναλλαγές.

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Εκδοση | Εκπαίδευση | Καινοτομία

ΑΘΗΝΑ - ΚΕΝΤΡΙΚΑ:

Μαυρομιχάλη 23, 106 80 | T 210 3678800 (30 γραμμές) | F 210 3678922 | E info@nb.org

ΑΘΗΝΑ:

Μαυρομιχάλη 2, 106 80 | T 210 3607521 | F 210 3603975 | E m2bookstr@nb.org

ΠΑΤΡΑ:

Κανάρη 15, 262 22 | T 2610 361600 | F 2610 361515 | E nbpatra@nb.org

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ:

Φράγκων 1, 546 26 | T 2310 545618, 2310 532134 | F 2310 551530 | E nbthess@nb.org

www.nb.org